

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 31.50 Lir - ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 65 Lir.
Cek. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.
Podružnica:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tuje-
ga
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese
18 Lire. Estero, me-
se 31.50 Lire. Edi-
zione domenica, an-
no 34 Lire. Estero
65 Lire. C. C. P.
Lubiana 10.650 per
gli abbonamenti,
10.349 per le in-
serzioni.
Filiale:
Novo mesto.

Uredništvo in stampa: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Bollettino No 1089

27 apparecchi nemici perduti

3 piroscafi nemici colpiti, uno dei quali probabilmente affondato

Il Quartier Generale delle Forze Armate co-
munica:
Un convoglio in navigazione lungo le coste
algerine è stato attaccato dai nostri aerosiluranti
che colpivano tre piroscafi di grosso tonnellaggio:
uno di questi da 10.000 tonnellate è da ritenere
affondato.
Formazioni avversarie hanno effettuato azioni
di mitragliamento su alcune località della Cala-
bria e bombardato Porto Empedocle, Tra-
pani e l'isola di Pantelleria.
I danni risultano di limitata importanza; non
sono ancora segnalate le perdite.
Durante tali incursioni il nemico ha perduto,
ad opera della caccia e delle artiglierie della di-
fesa, 27 apparecchi, quattro a Porto Empedocle,
quattordici a nord-ovest di Trapani e nove a
Pantelleria.

Vojno poročilo št. 1089

27 sovražnih letal izgubljenih

3 sovražni parniki zadeti, en 10.000 tonski verjetno potopljen

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil javlja:
Spremljava, ki je plula ob alžirskih oba-
lah, je bila napadena od naših torpednih letal,
katera so zadela 3 velike parnike, od katerih je
bil 1 desetisočtonski verjetno potopljen.
Nasprotne letalske skupine so obstreljevale ne-
katere kraje v Calabriji in bombardirale Porto
Empedocle, Trapani in otok Pantellerijo.
Škoda je omejena. Izgube še niso ugotovljene.
Pri teh napadih je zgrbil sovražnik 27 letal,
ki so jih sestrelili lovi in obrambno topništvo:
4 nad Porto Empedocle, 14 severozahodno od
Trapanija in 9 pri Pantelleriji.

Japonska moč narašča zlasti v zraku

Šanghaj, 18. maja. AS. Tukajšnji vojaški
krogi pripominjajo, da vojaški dogodki na bo-
jiščih v Vzhodni Aziji zadnje čase dokazujejo
naraščanje japonske moči zlasti v zraku. Japo-
nske armade so začele z uspešno istočasno ofen-
zivo proti Čungkingu, Indiji in Avstraliji. Nji-
hov cilj je utrditev celotne obrambne črte od
severne Birme preko Malajskega polotoka, za-
hodne Indije, Nove Gvineje ter otokov Južnega
morja, ki so v japonski posesti. Iz te obrambne
črte bo lahko Japonska v primernem trenutku
izvedla močeno ofenzivo proti določenim ciljem.
Tukajšnji vojaški krogi so tudi mnenja, da po-
ložaj Čungkinga, Indije in Avstralije ni bil nik-
dar tako negotov kakor sedaj. Japonska polet-
na ofenziva je zadala že težke udarce Čangkaj-
škovi silam v Sansiju, Hunanu in Honanu.
Čungkingški zunanji minister je moral znova
prostiti Rooseveltu za pomoč, ki je za njegovo
državo nujno potrebna. Toda Čungking je ostal
sam. Ničesar ne more dobiti. Pomoč lahko pri-

Proslava dveletnice rimskih pogodb v Zagrebu

Poglavnik sprejel italijansko delegacijo

Zagreb, 19. maja. AS. Ob drugi obletnici
podpisa rimskih paktov je sprejel Poglavnik v
vladni palači italijansko delegacijo, v kateri so
bili minister Casertano, general Re, narodni
svetnik Balestra in člani odposlanstva fašistov-
ske stranke. Italijanski minister v Zagrebu je

Mednarodni filmski kongres v Zagrebu

Zagreb, 19. maja. AS. Hrvatski minister Star-
čević je odprl prvi mednarodni kongres za krat-
ke filme. Zastopani so bili predstavniki Hrvaške,
Italije, Nemčije, Bolgarije, Romunije in Slovaške.

Sovražnik je na zmotni poti

Helsinki, 19. maja. AS. Karelijski list »Kara-
jala« z žgočimi besedami žigosa divjaško besenje
angleško-ameriškega letalstva nad italijanskimi me-
eti, ki za sovražnika niso nikak vojaški cilj. To
ravnanje, ki ga v odnošajih med civiliziranimi na-
rodi ni mogoče opravičiti, nadaljuje liet, ima za
posledico uničenje umetnostnih spomenikov, po-
vzroča žrtve med nezavarovanim civilnim prebival-
stvom, zlasti med ženskami in otroki. Če pa misli
sovražnik s tem omajati odpor italijanskega ljud-
stva, si je izbral zmotno pot, kajti Italija je že dala
možat in krepak odgovor na to nesramno upanje.

Švedski glas o sovjetski politiki

Stockholm, 18. maja. AS. Nek švedski list je
takole označil sovjetsko politiko: Sovjetska Ru-
sija je, kadar ji kaže, prijateljica, potem pa te,
kadar ji zopet kaže, zabode v hrbet. Tak primer
je bil s Poljsko. Najprej prijateljstvo, potem sov-
jetski napad, nato zopet prijateljstvo in zdaj končno
zmetek v hrbet. (Radionazionale.)

Slavna dediščina Prve armade

Dnevno povelje načelnika glavnega štana vojske ob zaključku junaških bojov I. italijanske armade v Afriki

Rim, 19. maja. AS. List »Le forze armate«
je objavil naslednje dnevno povelje z dne
13. maja.
»Po Ducejevem povelju je junaška prva
armada danes prenehala z odporom. Potem ko
jim je pošlo strelivo, hrana in pogonska olja
po nadčloveškem boju, ki je bil v nekaterih
pogledih bajen, so vojaki, preostali po števil-
nih bitkah, morali kloniti pred veliko večjim
številom nasprotnikov in orožja, a so vendar
kljub nasprotni usodi blesteli v živi slavi

našega orožja. Ni jih uklonil sovražnik; raz-
trgala jih je usoda, ki po daritveni žrtvi naj-
boljših, potrjuje pravico do življenja narodov,
ki verujejo v krepko žrtve.«

Preden se je vdal povelju, je junaški po-
veljnik armade, italijanski maršal Giovanni
Messe svojim četam dal naslednjo poslanico:
»V trenutku ko nepremagana prva armada
poslednjič dviguje svoje slavne zastave pred
veliko večjo sovražniško silo, izreklam povelji-
nikom, italijanskim in nemškim četam svojo ga-

njeno zahvalo in najtoplejšo pohvalo. Zgodo-
vinska dejanja prve armade bodo vedno ostala
najstijajnejši dokaz hrabrosti in gorečnosti ita-
lijanskih ter nemških vojakov. Slava jim!
Vzkliknite z menoj: Zivela nesmrtna Italija!
Zivela Nemčija!»

Tako so prešla v zgodovino slavna dejanja
v dolgem in trdem afriškem boju, ki se je vle-
kel 35 mesecev. Z zgodovinskim odporom, ki
je zbudil občudovanje vsega sveta ter celo
bahavega nasprotnika samega, se zaključuje
stran njihove nevenljive slave prve italijanske
armade. Čast padlim in preostalim, ki so se
bojevali do zadnjega za čast njihovih zastav!

Zvesto so se držali povelja in gesla, ki so
se mu v celoti posvetili, ker so bili prepričani,
da bo po končanem obračunu krvave vojne nji-
hov delež mnogo tehtal. Njihova žrtve ni in ne
bo zaman. Drugim oddelkom vojske, ki se bo-
do naprej bojevale, zapušča prva armada dedi-
ščino slave, vere, ter zgled, ki dokazuje, kaj
premoro izkušnost in hrabrost poveljnikov,
zagrizenost in junaštvo čet, kadar se odločijo,
da se bodo upirali do skrajnih meja človeških
moči. Ta stran svetlega junaštva, ki je znova
posvetila našo pravico do afriške zemlje naj
bo plodovit zgled, iz katerega naj naši veterani
črpajo pravičen ponos na preteklost in svečano
obvezo za bodočnost. Mladi vojaki pa naj se
učijo krepkosti žrtve, temeljitega čuta do dol-
žnosti in močate trdnosti v odločitvah. V seda-
nji uri, ki je preživetljamo, ni meja v dolžnostih
za nikogar. Za vse je samo ena naloga: krepiti
voljo za boj z vero do zmage.«

Nemško poročilo o junaštvu I. armade v Tunisu

Berlin, 19. maja. AS. Nemška poročevalska
agencija DNB poveljuje junaštvo, ki ga je
prva italijanska armada pod vodstvom maršala
Messeja pokazala v Tunisu. Prva italijanska
armada, katero je 13. maja zaradi njenega ju-
naškega vedenja navajalo italijansko vojno po-
ročilo, je prenehala s svojim srditim odporom
proti nepretrganim osredotočenim napadom nad-
močnih angleško-amerikanskih sil šele tedaj,
ko je dobila takšen ukaz od Duceja. Ko se je
24. oktobra 1942 pri El Alameinu začela odlo-
čilna borba za Afriko, so se morali italijanski
in nemški vojaki, uvrščeni v to armado, tesno
drug ob drugem upirati naraščajočemu prit-
sku nasprotnikovih sil. Branili so vsako svojo
postojanko skozi vsa obdobja bojov v smeri
zahoda, se dolge dneve upirali nasprotnikove-
mu pritisku in onemogočili britanske obkolje-
valne poskuse, dokler se ni osim silam po-
srečilo odpreti si pot do Tunisa. Tu je imela
prva italijanska armada nalogo držati južni od-
sek in ga trdno tudi branila, navzlic ponovnim
vdornim poskusom osme britanske armade, ki
je ob svojih nešteti napadih bodisi pri Ta-
kruni ali pa Emfidevilleu imela težke izgube.
Ko se je precej kasneje Britancem zaradi nji-
hove premoči posrečilo predreti osrednji del
tuniskega bojišča, je angleško poveljstvo lahko
poslalo na sever nove močne sile, ki so za
hrbto napadle italijansko armado, dočim se
je general Messe še vedno trdo upiral čelnim
napadom osme britanske armade. Čeprav se je
11. in 12. maja silovitost bojov še stalno po-
večevala, je general Messe napade še vedno
odbijal. Položaj prve armade, katere strelivo

je počasi pohajalo, je postal tako nevzdržen.
Kljub temu pa je bil general trdno odločen,
da bo odklonil sleherni poziv na vdajo, v ka-
teri ne bi bilo dano zagotovilo, da bodo vojski
ohranjene vse vojaške časti. Tedaj je prišel
Ducejev ukaz, naj se odpor ustavi. Pa kljub
temu so se vojaki prve armade borili prav do
zadnjega naboja. Tako se je končala borba,
ki se je začela pred šestimi meseci pri Ala-
meinu, borba, ki je pridobila dragocen čas za
nov razvoj vojne. Čustva, ki prevečajo italyan-
sko ljudstvo ob veličastnem prispevku njegove
prve armade, katere poveljnik je bil imeno-
van za italijanskega maršala, so dobila svoj
izraz v italijanskem uradnem poročilu 13. maja.
Tako končuje DNB.

Sovjetski napadi zavrnjeni

Nemški protiletalski topovi so doslej sestrelili 10.000 sovražnih letal

Tudi preteklo noč je bil napaden London

Hitlerjev glavni stan, 19. maja. Nemško
vrhovno poveljstvo objavlja:
Na vzhodnem odseku kubanjskega pred-
mostja in na prostoru pri Izjumu so Sovjeti
z oklepnimi vozovi in s podporo bojnih letalev
po močni topniški pripravi napadli nemške pos-
tojank. Bili so v protisunko vrženi nazaj. Pri tem
je izgubil sovražnik samo na odseku ene divizije
ob kubanjskem predmostju 15 oklepnih voz.
Na obalnem področju Sicilije, ob Rokav-
skem prelivu in ob obali Atlantika so več-
raj nemški lovi in protiletalsko topništvo ter za-
sčitne edince vojne mornarice sestrelili vsega 25
sovražnih letal, med njimi številne težke bom-
bne.

Tudi preteklo noč so bili vojaški cilji v pro-

storu Londona obmetani z bombami težkega
kalibra. Eno letalo se ni vrnilo.
Protiletalsko topništvo poroča, da je sestrel-
ilo 10.000 sovražnih letal od začetka vojne.
Pariz, 19. maja. AS. Angleško-ameriško le-
talstvo je v sredi dneva napadlo mesto Bor-
deaux. Središče mesta so opustošile bombe. Bilo
je 200 mrtvih in 500 ranjenih. Čeprav so oblasti
takoj prišle na pomoč, je mnogo žrtev še poko-
panih pod razvalinami. Boje se, da je število
mrtvih še večje.

Berlin, 19. maja. AS. Od 19 angleških letal,
ki so večeraj zjutraj nameravala napasti nemško
letališče na izlivu Somme, je bilo 6 sestreljenih
v zagrizenih letalskih bojih. Vsa nemška letala
so se vrnila. Med nasprotnikovimi lovskimi letali
so bila tudi letala tipa »Thyphont«.

London je imel 7 letalskih alarmov

Na vzhodu se na obeh straneh pripravljajo za nove boje

Berlin, 19. maja. Prejšnjo noč je imel Lon-
don zopet velik letalski napad. V nasledku 5 ur
so nemški bombniki krožili tako nad industrijsko
okolico, kakor tudi nad središčem mesta in ga bom-
bardirali. Reuter sam priznava, da je škoda pre-
cejšna. Ali je morda to že začetek velikih nemških
napadov? To se še ne more reči, gotovo pa so bili
ti napadi na London večji kakor so jih Angleži sa-
mi pričakovali. Nemški bombniki so napadli Lon-
don dve noči zaporedoma, in sicer so izvedli skupno
sedem napadov. Zgubili pa so le dve letali. Vsi
vedo, da ima London eno najmočnejših protiletal-
skih obramb na svetu in je res čudno, kako so
mogli nemški bombniki tako dolgo krožiti nad svo-
jimi cilji, pa so imeli tako izredno malenkostne
izgube. Ne sme se namreč pozabiti, da angleško
letalstvo plača svoj napad na Berlin ali na
druga velika nemška mesta s povprečno izgubo 20
do 40 letal. Nemški listi pravijo, da uporabljajo
nemški letalci novo napadalno taktiko, ne povedo
pa, v čem obstoja.

Drug pomemben letalski napad so izvedli nem-
ški bombniki novega tipa »Heinkel« na ladjedelni-
ce v Bristolskem kanalu.
Tudi z vzhodnega bojišča poročajo o živahnem
letalskem delovanju. Nemški listi pripisujejo velik
pomen stavku, ki ga je 17. maja prvič objavilo nem-
ško vojno poročilo in ki se glasi: »Sistematično uni-
čevanje sovražnih vojaških naprav v zaledju.«
Nemško poveljstvo že dolgo ni tako govorilo in ka-
dar so bile v nemških poročilih take ali podobne
besede, so bile vedno napovedi velikih bojov.

Sovjeti s svoje strani poročajo, da so opazili
veliko zbiranje nemških čet v pokrajini med Bjel-
gorodom in Kurskom. Spominjamo se še, da so

pred dvema meseci tukaj boji prenehali ne zaradi
sovražnega odpora, marveč zaradi blata. Zato ni
nič čudnega, če se bo prvi napad začel ob zgornjem
Doncu.
Iz Berlina pa poročajo, da Sovjeti zbirajo ve-
liko število oklepnih edinic pri Vjazm. Dolge vrste
tankov se vale po avtomobilski cesti, ki vodi iz
Moskve proti Smolensku in na odseku pri Suhih
Ničih je že prišlo do prvih napadov. Boljševiki so
zbrali tudi vse človeške sile, a katerimi lahko raz-
polagajo na leningrajskem odseku, nemško težko
topništvo pa neprestano toče po vojaških napravah
v tem mestu in v Kronstadtu. (Le Ultime Notizie.)

Živčna vojna proti Italiji ne bo rodila uspeha

Stockholm, 19. maja AS. Rimski dopisnik
lista »Dagens Nyheter« piše, da italijansko
ljudstvo popolnoma mirno zasleduje propagan-
dno gonjo, ki jo vodijo Angleži in Amerikanci
proti njemu. Senzacionalna poročila zadnjih
dni, kakor poročilo o ustanovitvi nove vojaške
vlade itd. so zbudili v italijanski javnosti ču-
stva mučnega pomilovanja, katerega zlasti za-
vezniški propagandisti ne morejo biti veseli.
Hoteli so začeti živčno vojno proti Italiji, na-
daljuje časnikar, toda to se jim je popolnoma
ponesrečilo.

Judje — očetje napadov na civilno prebivalstvo

Berlin, 19. maja. AS. V noči na 17. maj so bri-
tanski bombniki napadli in poškodovali, kakor je
to povedalo že nemško uradno vojno poročilo, dve
dolinski zapori. Civilno prebivalstvo je imelo silno
bude izgube. Agencija DNB omenja, da je britan-
ska agencija Reuter pred nekaj dnevi povedala,
da je njen bivši berlinski dopisnik Betany izjavil,
da so te vrste predlog sprožili judovski krogi v
Londonu. DNB iz tega sklepa, da go teroristični
napadi zadnjih dni nastali na pobudo judovstva.

Tekmovanje med Sovjeti in Amerikanci v Iranu

Ankara, 19. maja. AS. Iz Tel-ana poročajo, da
so Sovjeti začeli v Iranu živahno delovati proti
uvajljanju Amerikancev v teh krajih. Da bi laže
uspeši, so se skrili pod videz narodnega iranskega
gibanja. Razni člani iranskega parlamenta so že
zapeljani od boljševiške hinavšne in se z vsemi
sredstvi upirajo koncesijam, katere daje vlada
Angležem in Amerikancem.

Prelom med Moskvo in Poljsko - začetek nove sovjetske politike

Berlin, 19. maja. »Times« je imenoval po-
kolj v Katinu »satansko iznajdba narodno-social-
istične propagande«. Ugledna angleška revija
»News Review« pa je na predvečer Churchill-
lovega odhoda v Washington objavila zanimiva
razmotrivanja, ki posredno potrjujejo nemške
trditve. List izhaja iz stališča, da pokolj v Ka-
tinu ni iznajdba, marveč boleča in tragična
resnica, nato pa izjavlja, da je spor, ki je za-
radil tega nastal med Moskvo in Poljsko vlado
ter posredno tudi med Moskvo in Anglijo, ne-
nadaroma navdahnil londonski vladi »strah pred
mirom«, ker bi zmagovit mir rodil nova neres-

ljiva vprašanja. Kako naj Anglija obdrži svojo
zagotovitev o nedotakljivosti poljskih meja iz
leta 1939 ter obenem prizna sovjetske zahteve
po poljskem ozemlju? »To je prava zmešnjava,«
vzklika angleški list. Zaradi katinskega prime-
ra je angleška vlada takoj stopila v stik z Wa-
shingtonom, ni pa mogla ozdraviti rusko-polj-
skega zloma. Treba je ugotoviti, da je prelom
med Moskvo in Poljsko začetek nove sovjetske
politike. Zaradi tega smatrajo v Berlinu, da je
bil potreben nov sestanek med Churchillom in
Rooseveltom, in zato ta sestanek nima zgolj
vojaškega značaja. (Il Piccolo.)

Tesna povezanost svetovnih bojišč

Rim, 19. maja. Vojaški kritik agencije Stefani opozarja mednarodno javnost na tesno medsebojno povezanost različnih svetovnih bojišč. Angloameriška propaganda ki poveljuje krajevno tuniško zmago, pozablja osnovno dejstvo, da so bojišča med seboj strateško in tudi drugače tesno povezana in da je na vsak poraz in vsak uspeh treba gledati s celotnega stališča. Japonska zasedba važnega mesta Mawdang in prihod Japoncev na indijsko mejo kakor tudi veliki japonski uspehi na Kitajskem so vplivali na posvete v Washingtonu. Znano Churchillovo na Rooseveltovo geslo »naprej Evropa, nato Azija« se da težje uresničiti, kakor so angleški in ameriški stratezi pričakovali. Japonske zmage v Aziji so nakazale torej drugo smer. Na drugi strani pa so tudi v Tunisu Churchillovi videli, da ima Evropa še vedno velikansko vojaško silo, slonečo na nezlomljivi volji do odpora preko meja vseh možnosti. V Londonu in Washingtonu si več ne delajo utvar o solidnosti, moči in odločnosti osi, ki se hoče boriti do konca. Anglija ne more dopustiti, da bi velika japonska armada prodrla globoko v Indijo in razvijala neodvisno indijsko zastavo.

London in Washington se tudi zavajata nevarnosti vseazijskega političnega gibanja, ki ga

goji Japonska in je zakoreninjeno med mnogimi azijskimi narodi. Vojaški urednik Stefani se sprašuje, če imata Anglija in Amerika dovolj moči, da bi lahko nastopili dovolj naglo na azijskem bojišču, istočasno pa napadli evropsko trdnjavo ter pripominja, da se ne moreta istočasno zaplesti v boje na azijskih in evropskih bojiščih.

Kakšen bi bil položaj, če bi se morale angleške in ameriške kopenske, pomorske in letalske sile razdeliti na Azijo in Evropo? Kako bi podmornice trojne zveze preprečevale velike vojaške transporte Anglije in Združenih držav, kako moreta London in Washington porazdeliti svoje sile na Evropo in Azijo, ne da bi se izpostavila trdim udarcem in celo porazu? To so vprašanja, na katera mora odgovoriti sestanek v Washingtonu, in sicer točno. Vsaka velika napaka bi lahko pomenila izgubo vojne. Po uspehu v Tunisu sta London in Washington izjavila, da je takšna premoč potrebna tudi za druge uspehe. Toda kako bosta Churchill in Roosevelt mogla doseči to neobhodno premoč v Evropi in Aziji, ko pa imata gigantski evropski in japonski vojni stroj tako številne obrambne in napadalne možnosti?

Neskladja o bodoči zavezniški strategiji

Stockholm, 19. maja. »New York Times« piše, da imata vladi Združenih držav in Anglije različno stališče glede nadaljevanja vojne. Churchill je zatrdil, da mora biti Evropa tisto bojišče, kamor se morajo usmeriti vsa zavezniška prizadevanja. To mnenje podpira tudi angleški tisk. Istočasno, ko se nahaja Churchill v Washingtonu, pa se je začel ameriški napad na Aleute, kar je treba smatrati za začetek močnejših ameriških nastopov na Tihem morju. Dočim bi Churchill rad olajšal napore Rusije, pa Združene države vzemirajo zadnji japonski uspehi na Kitajskem in bi zato rade pomagale Cingkingu. Pogovor med čungkingim zunanjim ministrom Soongom in Rooseveltom je vsekarer v zvezi s sestankom v Washingtonu. Cingking je v velikih skripih in zahteva, naj se temeljito izprememi v Casablanci izdelani načrti in naj dobi Cingking večjo pomoč.

Izvedelo se je, da sta Churchill in Roosevelt nadaljevala pogovore o splošni strategiji. Ko se ti pogovori nadaljujejo, pa angleško-ameriški tisk mnogo piše o tako imenovanih »novih zavezniških nastopih« proti osi. Tudi danes je Italija na prvem mestu: sovražna propaganda se trudi z dokazovanjem, da je po zasedbi Afrike treba misliti na napad na evropsko trdnjavo. Tisk in radio tako v Angliji kakor v Ameriki govorita o možnosti nastopa proti Italiji. Nobeden teh lahkomišelnih komentatorjev pa ne pove, s kakšnimi pomorski sredstvi bodo izvedli to pustolovščino in če je v resnici lahko priti preko Sredozemlja kakor je lahko čitati sovražne liste. Mrzel tuš za te ljudi je bila vsekarer izjava vrhovnega poveljnika angleško-ameriške letalstva v francoski Severni Afriki, maršala Tednerja, ki je dejal dopisniku »United Press«-a, da zasedba Tunisa predstavlja le teoretično možnost prometa skozi Sredozemlje, dejanska plovba pa ni mogoča brez velikih izgub. Sovražni tisk je začel še z nekim novim predmetom. Amerika bi želo rada potegniti v vojno Turčijo, da bi bil tako olajšan

Prispevki za nemški Rdeči križ

Berlin, 19. maja. AS. To leto so prvič pobirali od hiše do hiše za nemški Rdeči križ. Po uradnih statistikah so nabrali na ta način 54.093.916 mark. V tem številu pa niso vštete zbirke po ulicah in trgih.

Strah pred nemško ofenzivo na vzhodu

Stockholm, 19. maja. AS. Kakor poročajo nekateri švedski dopisniki iz Londona, se tam vsak čas boje velike nemške ofenzive na vzhodnem bojišču. Nemška ofenziva bi se utegnila začeti proti Leningradu, Moskvi in Dončevi kotlini. Angleški vojaški veščaki poročajo o velikem zbiranju nemških sil na ruskem bojišču, katere je Nemčija zbrala ne oziročaj se na grožnje o drugem bojišču, prihajajoče iz Londona in Washingtona. S skrbjo se sprašujejo v Londonu, kako se bodo mogli Rusi zoperstaviti temu velikanskemu nemškemu sunku. Najslabšo točko sovjetskega obrambnega in napadalnega sistema vidijo v sovjetskem slabotnem letalstvu.

Vremenska napoved, 20. maja (četrtek):

pretežno jasno, podnevi poletna vročina (okrog 25 stopinj).

21. maja (petek): pretežno jasno, podnevi vroče in vetrovno.

Uspel nastop umetnice M. Favero

V torek zvečer je v Ljubljani v opernem gledališču gostovala znana odlična umetnica Mafalda Favero, ki je nastopila v vlogi Mimi v operi »La Bohème«. Za to predstavilo je bilo po Ljubljani takoj objavljeno izredno veliko zanimanje, saj je Mafalda Favero ena najbolj odličnih pevk, ki je tudi žela že največjo slavo na največjih in najbolj slavni opernih gledališčih sveta. Gledališče je bilo za predstavo do zadnjega kotička razprodano, lože so bile še vse bolj polne kakor po navadi in ko je umetnica prvič stopila na oder v prvem dejanju, jo je že za pozdrav sprejel navdušen aplavz. Še večje navdušenje jo je nagradilo po prvi ariji. Vseskozi je rastle navdušenje občinstva, ki tudi ob odmorih ni prestalo z navdušenim odobravanjem in mnogokrat klicalo umetnico pred zastor. Ob odmorih je umetnica prejela tudi več lepih šopkov krasnega cvetja. Vsa predstava je tako zafela občinstvo, da je pri odprtem odru z navdušenjem piskalo ne samo prekrasnemu petju umetnice Mafalde Favero, ampak tudi drugim nosilcem pomembnejših vlog. Ob koncu predstave ni bilo ploskanja ne konca ne kraja, posebno in pri srčno presenečenje pa so umetnici pripravili njeni častilci, ko so jo pričakovali pri gledališkem izhodu ter ji tedaj, ko je zapustila gledališče, pridelili prirčne ovacije. Predstave so se udeležili eksc. Grazioli z gospo soprogo, eksc. Gamba in ostali odličniki.

Gostovanje Igralske družine Renzo Ricci v Ljubljani

Znamenita italijanska igralska družina Renzo Ricci, bo gostovala v ljubljanski drami 24., 25. in 26. t. m. Podrobnosti bomo priobčili.

Gospodarstvo

Socialno zavarovanje v Italiji

Leta 1942. je Fašistični zavod za socialno zavarovanje izplačal naslednje datjave v skupnem znesku 1582 milij. lir: za starostne in invalidne pokojnine 770, brezposelnih podpop 200, datjave v zvezi z zavarovanjem proti jetiki 370, nakazila za povečanje števila porok in porodov 192 milij. lir. Za neugodno zavarovanje je bilo izplačanih raznih datjavev 308 milij. lir.

Največji razmah pa je doseglo izplačevanje družinskih doklad. Leta 1935. jih je bilo izplačanih 164, 1936 241.36, 1937 590.1, 1938 734.4, 1939 779.17, 1940 1710.75, leta 1941. 4084 milij. in lani 5 milijard in pol. Po posameznih panogah so lani znašale družinske doklade: industrija 4850 milij., kmetijstvo 480 milij., trgovina 410 milij., denarni in zavarovalni zavodi 310 milij., svobodni poklici in umetniki 9 milij., vplakanci pod orožje 420 milij. in delavci v Nemčiji 175 milij. lir.

V bolezenskem zavarovanju so objavljene naslednje podatki: kmetijstvo: zavarovanci (z družinskimi člani obnem) 6.915.557, prispevki 124.15 milij. lir, bolezenski primeri 900.000, datjave 220 milij. lir, industrija: zavarovanci 7.692.300, prispevki 900 milij. lir, primeri 1.840.000, datjave 800 milij. lir, trgovina: koristniki 858.803, prispevki 80 milij. lir, bolezenski primeri 180.000, datjave 71 milij. lir, denarni in zavarovalni zavodi: koristniki 376.075, prispevki 34.5 milij., primeri 88.054, datjave 31.35 milij. lir. Za vse panoge so znašale podpopne datjave lani 1122 milij. lir.

V celoti vzeto je bilo lani koristnikom iz raznih oblik socialnega zavarovanja plačanih 9616 milijonov lir.

Mednarodni železniški blagovni promet

Dne 1. januarja 1943 je poteklo 50 let, odkar je stopil v veljavo prvi mednarodni sporazum o železniškem prometu na švicarsko iniciativo. Na prvi tozadevni konferenci so sodelovali Italija, Nemčija, Avstroogrska, Francija, Svica, Belgija, Holandija, Luksemburg in Rusija. Bila sta predložena dva načrta, švicarski in nemški. Druga konferenca je bila leta 1881., tretja pa leta 1886., ko je bil dosežen dokončni sporazum o načrtu.

Sporazum je stopil v veljavo dne 1. januarja leta 1893. Sporazum se je dobro obnesel v praksi, čeprav se nekatere njegove institucije niso oživile, n. pr. ustanovitve mednarodnega razsodišča za spore. Vedno več evropskih držav je pristopilo k temu sporazumu. Izstopila pa je Sovjetska Rusija. Dolžina omrežja včlanjenih železniških uprav je narasla od 152.000 km v letu 1893. na 255.000 km v letu 1939.

Med prvo svetovno vojno sporazum ni funkcioniral, kot je bilo naravno, obnovljen pa je bil po vojni. Dne 1. maja 1923 se je sestala prva povojna konferenca na švicarsko iniciativo. Novi mednarodni sporazum je bil razširjen tudi na osebni promet in priljubljen promet. Stopil je v veljavo dne 1. oktobra 1928, vendar se je leta 1933. začelo delati na reviziji, ki je bila uveljavljena dne 1. oktobra 1938, ko je stopil v veljavo novi mednarodni sporazum.

Drobne gospodarske

Združene trgovce v Ljubljani. Pretekli teden je bila seja sveta Združenja trgovcev v Ljubljani, ki združuje od lanskega leta dalje ne samo vse trgovce v pokrajini, temveč tudi vse gostilničarje, peke, mesarje in slaščičarje. Iz predsedstvenega poročila je bilo razvidno, da je združenje lani uspešno delovalo in izvedlo več akcij v korist svojega članstva. Po predsedniškem poročilu je bil odobren računski zaključek Združenja obnem z bilanco za lansko leto in sicer na osnovi poročila nadzorstva.

Povišanje vsote vpisa blagajniških zapiskov na Hrvatskem. V dne 10., 11. in 12. maja je bilo do slednjega dne opoldne podpisanih 1.100.148.000 kun novih državnih blagajniških zapiskov tako v Zagrebu kot v pokrajini. Zaradi tega je bila skupna vsota, do katere so smejo izdati novi državni zapiski, zvišana od 1 na 2 milijardi kun.

Iz srbskega gospodarstva. Tovarna papirja v Čauku je dosegla lani pri glavnici 10 milij. din 506.102 din čistega dobička, dočim je za 1941 znašala izguba 4.17 milij. din. — Poldijeklo, Beograd: glavnica 1 milij., izguba za 1942 24.349, 1941 dobiček 114.589 din. — Fuzionirali sta se Resavska kreditna in hranilna zadruga v Svilanju in Resavska banka v novo firmo: Resavska gospodarska zadruga, d. d. Svilanajac.

Srbska zunanja trgovina. Ze v prvih mesecih po aprilu leta 1941 je bila srbska zunanja trgovina reorganizirana in sta bila uvoz in izvoz vezana na dovoljenje posebnega urada za zunanjo trgovino. Srbija ima danes trgovinske sporazume z vsemi sosednimi deželami, deloma na osnovi prejšnjih bivših jugoslovanskih trgovinskih pogodb. Ze v letu 1941 se je srbska zunanja trgovina lepo obnovila: uvoz je znašal 304 milij. din, izvoz pa 565 milij. din. V prvih 9 mesecih 1942 je znašal nadalje uvoz okoli 1 milijardo, dočim je znašal izvoz 992 milij. din. Nemčija je najvažnejši partner Srbije, 85% srbskega izvoza gre v Nemčijo, od koder pride 72% srbskega uvoza. V Nemčijo izvažajo Srbija kovine, rude in kmetijske proizvode, dočim Nemčija dobavlja industrijske proizvode, zlasti za investicije v srbskem gospodarstvu. Železo dobiva Srbija iz Nemčije, ravnotako mesečno 30.000 ton premoga za državne železnice in rečno plovbo. Drugi največji partner je Italija, ki izvažajo iz Srbije, sončnice, kože, rude in kovine. Nadalje je znatna trgovina z Grčijo in Hrvaško. Italija dobavlja Srbiji tekstilije, žveplo, plutovino in kemične proizvode.

Reorganizacija trgovinskih zbornic in borz v Turčiji. V Turčiji so sedaj na novo organizirali gospodarske zbornice. Ustanovljene so bile tudi obrtniške zbornice, ki doslej niso obstajale in ki so nadomestile dosedanje skoraj srednjeveške celohovske organizacije obrtništva (esnaf). Članstvo v trgovinskih in obrtnih zbornicah je obvezno. Ministrstvo imenuje člane uprave in tudi glavnega tajnika, ki je neke vrste vladni nadzorstveni organ v zbornicah. Prispevki za zbornice ne smejo presegati obnem z vpisnino 1 promile vlož. glavnice.

Slovaško-hrvatska trgovinska pogajanja. V slovaškem zunanjem ministru se pripravljajo na trgovinska pogajanja s Hrvaško. Gre zlasti za uvedbo nekaterih carinskih olajšav v medsebojnem prometu.

DALE CARNEGIE

Kako si pridobiš prijateljev

Česa je ženska najbolj potrebna?

Ze iz davnih časov je cvetje izraz ljubezni. Ne stane prav veliko in ob vrhuncu sezone ga lahko dobite skoraj na vsakem oglu. In vendar bi človek mislil, kako drago je cvetje, ko vidi, da moč tako malokdaj prinese ženi šopek narcis, ki vendar niso kakor orhideje drage, niti niso tako redke in jih je laže dobiti kakor planinke, ki poganjajo na strmih in zasneženih Alpah.

Zakaj moramo čakati tako dolgo, da nam odpeljejo ženo na kliniko, kamor ji šele nesemo rože? Takoj kupite rož, podarite jih ji — in odprle se vam bodo oči.

Jurij Cohan kljub izredni zaposlenosti nikdar ni pozabil dvakrat dnevno telefonirati svoji materi. In vi morda mislite, da ji je imel vedno kaj posebnega povedati? Točno tako je! Še tako majhna pozornost dokaže osebi, ki vam je draga, da mislite nanjo, da jo želite osrečiti s kakšno prijaznostjo in da vam je njena sreča najbolj pri srcu izmed vseh stvari na tem svetu.

Ženske na primer polagajo silno važnost na rojstne in godovne dneve in na vse mogoče družinske praznike. Zakaj? To je vsekakor ena od večnih ženskih tajn. Moški lahko odlično prebijajo v miru in zadovoljstvu, spominjajoč se samo nekaterih važnejših obletnic, kakor odkritja Amerike, ženinoga rojstnega dneva in obletnice poroke. Lahko bi prvo celo pozabil, a dober politik ne bi bil, če bi prezrl drugi dve!

Številne zakonske nesreče izhajajo prav iz tolikih majhnih neumnosti. Če bi se žena vedno spomnila in pozdravila moža, ko odhaja v službo, bi bilo manj ločitev zakonov! Robert Browning, čigar življenje z Elizabeto Barretovo je bilo ena sama visoka idilična pesem ljubezni, je bil čudovit mojster v malih pozornostih in poklonih, tako da je žena nekega dne pisala svojim sestram: »Sprasujem se, če morda ni on neke vrste novodobni angel.«

Vse premalo moških pravilno pojmuje pomen teh vsakodnevnih malenkosti. Življenje je sestavljeno iz majhnih stvari; blagor njim, ki jih ne jemljejo pravilno na znanje in jih ne cenijo, kakor bi jih morali! Izmed vseh zakonov, ki so se slabo končali, so le maloštevilni doživeli resnično tragedijo. »Ljubezen zamre zaradi tolikih neumnih malenkosti.« Spominjajte se tega stavka in premisljajte o njem! Brž ko se vam bo ponudila prilika za kako malo prijazno dejanje, ga takoj izvršite; ne čakajte na jutri!

Naslednje pravilo za srečno družinsko življenje je torej:

Bodite radodarni z malimi prijaznostmi in naklonjenostmi do ljubljenih oseb!

Če želite biti srečni, ne pozabite biti vljudni!

Walter Damosch je spoznal svojo ženo, hčerko enega najslavnejših ameriških govornikov, v hiši Andreja Carnegieja, ko poročil in živel sta skupaj srečna in vsa blažena. In kje je skrivnost tolikšne sreče?

»Če bi vse žene znale biti tako vljudne s svojimi soprog, kakor so s tujci,« pravi gospa Damosch, »bi se vse stvari lepše iztekle. Strupeni jeziki vedno odbijajo!«

Zarobljenost je rak, ki usmrti ljubezen. Vsi to vedo in splošno je znano, da smo zunaj svojega doma vedno bolj prijazni kakor pa doma.

Nikdar nam ne pade v glavo, da bi prekinili tujca v njegovem govorjenju in mu rekli: »Zakaj pa za vraga ponavljate to staro zgodbo? Nikdar vam ne bi padlo v glavo, da bi odprli pisma prijateljev ali da bi vtikali nos v njihove zasebne zadeve; besede graje in ostervanja hranimo zgolj za člane svoje družine, osebam, ki so nam najdražje in najbližje.

Čudna stvar je to, toda na žalost resnična! Edine osebe, ki nam zasolijo kakšno neprijetno ali krepko besedo, so prav naši sorodniki.

»Vljudnost,« pravi Henry Clay Risner, »je tista srčna krepost, ki nas privede do tega, da pozabimo vrt, ves v neredu, in občudujemo samo cvetlice, ki v tem vrtu poganjajo.«

Vljudnost je nujnost zakonskega življenja, kakor je olje nujno potrebno za vsak stroj. Kadar se je Oliver Wendell Holmes čutil žalostnega in potrtega, je na vse načine skušal prikriti to razpoloženje svoji družini. Sam je lahko prenašal vso težo svojega slabega razpoloženja in ni mu padlo v glavo, da bi s tem moral še druge.

V splošnem pa takoj letimo domov in se doma sprostim, če ne gre v uradu vse v redu in če nas je šef nahrnil.

Na Holandskem imajo to navado, da puščajo čevlje pred pragom, preden vstopijo v hišo. Ali ne bi mogli na prav isti način puščati pred vrati vse naše poslovne skrbi?

Za velikim knezom Sergijem je bil Aleksandrov četrti brat veliki knez Pavel. Temu ni bilo podeljeno še nobeno važno mesto, ker je v tem času bil še premlad, da bi mogel stremeti po takem mestu; poveljstva pa, ki jih je prevzel pozneje v armadi, so pokazala, da ni imel prav nobene pozitivne sposobnosti. Bil je vdovec po neki grški princesi in njegova dva otroka, dečka in deklico, je vzgajal veliki knez Sergej v Moskvi. Velika kneginja Elizabeta jima je nadomestovala mater, ker ni imela lastnih otrok. Pozneje je morganatičen zakon velikega kneza Pavla povzročil škandal in prinesel nemalo sitnosti carju; vendar pa se ta ni mogel zaradi nobenega hujšega povoda pritoževati nad bratom.

Z velikim knezom Pavlom in njegovimi otroki se je končavalo potomstvo Aleksandra II. Naslednja stopnja v carski rodbini je pripadala Konstantinovi veji, ki je bil drugi sin Nikolaja I. To vejo je predstavljal predvsem stara velika kneginja Aleksandra Jožefovna, vdova po velikem knezu Konstantinu. Bila je popolnoma onemogla in ni nikdar zmožna svojega bivališča, ter zato ni igrala nobene vloge v družbi. Nikdar se ni slišalo govoriti o njej, razen če je kateri izmed njenih zvestih po njenem posredovanju kaj prosil, kar je tudi takoj dobil. Njena hči je bila grška kraljica Olga, ki jo je vsa carska družina zelo ljubila. Izmed njenih treh sinov je bil najstarejši Nikolaj na pol blažen in so ga skrbno čuvali; Konstantin je bil predsednik Akademije znanosti in poveljnik vojnih šol; tretji, Dimitrij, je bil poveljnik uprave konjušnic, malopomembno mesto, ki mu ni dajalo mož-

27

nosti, da bi postal znan. Kar se tiče velikega kneza Konstantina, njegovo predsedstvo Akademije znanosti nikakor ni bilo upravičeno zaradi kakršne koli njegove zasluznosti na znanstvenem polju; bil pa je simpatičen in zelo izobražen človek, nadarjen pesnik, strasten ljubitelj leposlovja in predvsem gledališča. Njegova strast za gledališče je bila naravnost pretirana. Veliko važnost je polagal na lovorjeve vence, ki jih je prejemal kot igralec-diletant, in mnogi so se čudili, kako se more član carske družine kazati javno na odrih. Gotovo to ni bilo v skladu z nekdanjimi strogimi navadami in nikakor ni bilo všeč tistim, ki so se zavedali, da se je ugled dinastije že zamažal. Toda Konstantinova osebnost je bila simpatična, nobenega pretiravanja ni bilo v njegovi preprostosti, s katero je zavojeval vsa sreča; najbolj so mu ljudje bili hvaležni, ker se ni udeleževal intrig drugih velikih knezov in ni kakor oni težil po oblasti. Njegovo zasebno življenje je bilo neoporečno. Imel je osem otrok, ki niso več nosili naslova velikih knezov, ampak samo knezov in niso nikdar dosegli kaknega važnega mesta. Njihova mati, velika kneginja Mavrikljevna (rojena kneginja Saksonska-Altenburška), je bila pravi tip dobre družinske matere in se ni brigala za nič drugega, kot za svoj dom, za svojega soproga in za svoje otroke. Ta srečna družina je bila vredna vsega spoštovanja, a ni mogla biti v nikako pomoč carski dvojici. Veliki knez je bil ves zatonjen v svoje leposlovne in gledališke posle, za katere se car ni mogel in ni hotel zanimati. Velika kneginja pa je kljub vsem svojim vzorom slovela kot dolgočasna in preveč malomeščanska. Carica je obževala z njo prirčno, a nekoliko ironično in ni mogla v njej nikoli najti nikakrgega razumskega ali duhovnega stika. V vsakem oziru je velika kneginja ostala protestantka in ni imela v sebi niti sence misticizma.

Za vejo Konstantinovičev je prišla veja Nikolajevičev, ki je izšla iz Nikolaja III., sina Nikolaja I. Nikolajeva vdova, stara velika kneginja Aleksandra Petrovna je postala redovnica z imenom Anastazija in je živel v nekem samostanu v Kijevu ter je za svet bila mrtva. Izmed njenih dveh sinov je starejši knez Nikolaj pozneje poveljeval ruski armadi med svetovno vojno in je umrl v pregnanstvu v Franciji. Ze od mladih nog je zavzemal v carski družini eno izmed prvih mest.

Njegov oče, veliki knez Nikolaj, je poveljeval ruski armadi v rusko-turški vojni in je do svoje smrti ohranil sloves kot zmagovit poveljnik, ki so ga njegovi vojaki ljubili. Mladi knez Nikolaj je zrastle v vojaškem okolju in je bil ves prežet vojaškega duha. Vojaška kariera je bila edina njegova težnja in vsi so ga smatrali kot bodočega velikega poveljnika. Ob času, ko je Nikolaj II. stopil na prestol, je dosegel stopnjo generala in car ga ni samo zelo ljubil, pač pa mu je izkazoval zelo veliko zaupanje zaradi njegovih vojaških sposobnosti. Samo to je zadostovalo, da je vzbudil v svojih bratrancih divjo nevoščljivost. Če hočemo ostati zvesti popolni nepristranosti, moramo priznati, da je bil izvrsten vojak, ki je strastno ljubil svoj poklic in se je prav v tem razlikoval od ostalih velikih knezov, ki so bili častniki samo zaradi pravice po rojstvu, nikakor pa ne po poklicu. Pozneje so njegove poveljniške sposobnosti postale dvomljive. Nočemo izražati nobene sodbe v tem oziru, brez dvoma pa je imel velike vojaške sposobnosti, a pogrešal je odgovarjajoče politične sposobnosti, ki pa so neločljive in nujno potrebne za velikega vojskovodjo. Veliki knez Nikolaj ni imel nikake državniške sposobnosti, kljub temu pa se je okoristil z vplivom, ki ga je imel na carja, da se je vmešaval v javne zadeve z nasveti, ki so se pozneje izkazali kot nevarni za državo, za carsko oblast in za carja samega.

Ko je Nikolaj II. stopil na prestol, je veliki knez bil še neporočen. Nekaj let pozneje je se poročil s snaho svojega brata velikega kneza Petra. Slednji je bil nepomembna osebnost, ki se nikdar ni pokazal družbi, niti pri svojih redkih obiskih v Petrogradu. Njegovo slabo zdravje ga je prisililo, da je živel povečini v krajih z milejšim podnebjem. Bil je torej za družbo v prestolnici skoraj tujec, prav tako kakor njegova soproga velika kneginja Milica, črnogorska princesa. Ob času, ko je Nikolaj II. postal car, sta veliki knez Peter in njegova žena začela živeti v poletnih mesecih v svojem gradu blizu Peterhova. Jesenske mesece pa na Krimu v bližini Livadije. Kmalu je bilo opaziti, da se je velika kneginja Milica pogostokrat shajala z mlado carico in da je ta kazala precejšnje nagnjenje do nje, kakor tudi do njene sestre Stane, kneginje Leuchtenberške, ki jo je soprog zanemarjal in je bila skoraj neprestano v družbi svoje sestre.

»Zakon narave je tak...«

Ljubljana, 19. maja.

Kakor da bi bilo včeraj ali predvčerajšnjim, tako dobro se še spominjam razgovora, ki sta ga imela mlad fant in mlado dekle in ki sem mu, na žalost proti lastni želji, prisostvoval. Ne rečem, da me počasi snov ni začela zanimati, kajti nisem si mogel kaj, da ne bi počakal do konca in tako videl, do kakšnih zaključkov bosta prišla.

Bilo je seveda na promenadi, tam, kjer se srečajo vsi mogoči znanci in je največ mnenj in vrvenja. Tako sta se tudi ta dva srečala, čisto slučajno. Morda sta bila znanca iz šole, morda soseda ali pa samo člana iste družbe. Skoraj najbolj verjetno bi bilo še slednje, ker sta bila oba dobro poučena o vseh novostih, zapletih in razpletih neke ožje družbe veselih ljudi.

»No, kako si pa zadnjič domov hodil?« je bilo prvo vprašanje. (Pripomniti moram, da je že precej časa preteklo od tega razgovora.) Fant se je seveda pohvalil, da ima ključ vežnih vrat in da je tako lahko nemoteno smuknil v svojo sobo. »Gorje bi pa bilo,« je nadaljeval, »če bi mi ključ vzeli; potem bi moral enostavno uporabljati vitrih, kar pa ni ravno priročno. A upam, da do tega ne bo prišlo.« — »Ti, ali si moreš misliti, kako dobro mnenje imajo naši o tebi: da si priden, da nič ne postopaš, da greš samo s starši ven. No, sem si mislila, ta jih je pa res dobro okoli prinesel. Škandal pa bo, če zvedo, da ob nedeljah namesto v kino, kamor ti dovolijo, hodiš čisto po drugih potih in z isto družbo. Kaj boš takrat naredil, mh?« »Ne, tega ne bodo nikoli zvedeli.« »Ti jih kar lepo še naprej tako za nos vleci, saj to je edino pametno in koristno v teh letih.«

Torej za nos vleči! Ta je lepa; saj se človek ne bi pritoževal, če bi fant vsaj že brado bril, a ko mu niti prvi mah še ni začel pogajati, pa res človeka razjezi. In tak zelenec potem hodi na različne družinske zabave, prijetne popoldanske zakuske in se uči tajno plesati, da bo nekoč presenetil starše z »velikim odkritjem: glejte me, kako velik sem že!«

Potem se bo na vse kriplje boril, da bi si osvojil prvo dekle in se tako pokazal ne samo v ožjem krogu, pač pa tudi na bolj prometnih krajih, kjer pač ni staršev. Poštal bo važen in daljnogled bo rabil, da bo lahko našel tistega, ki stoji najbližje ob njegovem podnožju.

Zraven pa bo zganjal diplomata in se tru-

Zanimanje za paradižnike na trgu

Ob sredah že nad sto let uvedeni tržni dan je bil v sedanjih dneh srednje živahen. Dobro je bil zaseden drugi zelenjadni otok za Vodnikovim spomenikom. Najprej nekoliko o branjcev, ki na trgu prodajajo razno uvoženo blago. V sredo so nekateri prodajalci pomaranče, ki so jih gospodinjice dobro kupovale. Na prodaj je še vedno nekaj boba, uvoženega iz Italije. Tudi limone so bile v primerno izbiri. Cene povsod maksimalne.

Domača zelenjava je šla v dober kup. V manjši izbiri je bila v sredo naprodaj berivka, ki jo je bilo druge dneve kar na kupe. Vsa berivka je bila hitro pokupljena in so se trnovske prodajalke kmalu s praznimi dvokolnicami vračale domov. Berivka je sedaj po 3,70 lir kg. Okoli njih so se gospodinjice drenjale. Vzdržale pa so red in disciplino. Tržni straži ni bilo potreba nikjer strožje nastopati. Glavnato solato pa hodijo nekatere gospodinjice rajši kupovat kar tja v Trnovo.

Poleg krompirja in fižola so v mestu in okolici že vsadili paradižniki na prostem. Nekateri gojitelji so vsadili do 10 in še več paradižnikovih sadik. Zanje pa vlada še veliko zanimanje, vendar so se ljudje z njimi že dobro preskrbeli. Zadnje dneve je začelo na trgu primanjkovati paradižnikovih sadik. V sredo so jih prodajale še nekatere Trnovčanke in Krakovčanke in nekaj ljublj. vrtnarjev. Te sadike so bile razmeroma hitro prodane. Za sadike paradižnikov na prostem pa je sedaj čas kar najprikladnejši. Poprej je bila še vedno velika nevarnost kake hude slane, ki je prav paradižnikom izredno škodljiva.

Se nekaj o regratu! Ze pred dnevi smo zapisali, da je na trgu prodajala neka ženska regrat in da so ga začeli nekateri vrtnarji umetno gojiti. Tudi v sredo je prinesla neka ženska, doma iz Kleč, veliko košaro lepega in izbranega regrata na prodaj. Cena 4 lire kg. Kakor je sama povedala, ga doma na vrtu lepo goje in hranijo tudi njega seme. Ker je bilo manj berivke in druge solate, so gospodinjice segale tudi po regratu.

Naročajte »Slovenca«!

KULTURNI OBZORNIK

Dr. Andrej Gosar: Eden je Gospod

(Odgovor na oceno.)

»Slovenec« 13. V. je objavil oceno, ki jo je napisal F. G. o Gosarjevi knjigi. Ta ocena izraža o njeni vsebini in metodi toliko pomenikov in takšne pripombe, da bi knjiga zaslužila, če bi bili očitki utemeljeni in pravilni, najmanj označbo, da je delo netočno, nezanesljivo, sumljivo in nevarno za katoliško mišljenje o božjem kraljestvu.

F. G. pravi, da Gosar določa »značaj in obseg božjega kraljestva... precej drugače, kakor to ugotavlja tradicionalna katoliška teologija«. Osnovno misel dela da je »teoretično pisec postavil nepravilno«. Trdi, da je pisatelj božje kraljestvo »zgodil notranje, in sicer »ne samo po svojem bistvu in namenu, ampak tudi po ureditvi«, zaradi česar da je »v bistveni zmoti, ki so ji podlegli zlasti protestantje, tako Ritschl, Harnack in drugi«. Kritiki navajajo običajno pojmovanje božjega kraljestva v trojnem smislu (kot notranje duhovno kraljestvo, kot vidno in organizirano družbo in kot eshatološko kraljestvo v onostranstvu) ter nadaljuje: »Gosar dopušča samo prvi pomen in s tem brez dvoma bistveno napačno pojmuje njegov (božjega kraljestva) obseg in značaj.« Končno pravi, da je pisatelj svoja izvajanja »očividno črpal« iz literaturne gibanj, ki »pojmujejo Cerkev enostransko spiritualistično in ji odrekajo viden in socialni značaj«. Zato da je njegova »borba proti svetnim zamislim le preveč izraz napadov, ki so doma v protestantizem in pravoslavni odpor proti katolicizmu...« Pisatelj da nasprotuje sam sebi, »pojmovanje božjega kraljestva ali v ožjem smislu Cerkve je... teoretično nepravilno in lahko marsikoga dovede

dil, da bi si obdržal dobri glas, ki o njem kroži v bližnji in daljni soseski. In cela družba ga bo v tem podpirala; tako bodo vsem zavezali usta in nihče ne bo mogel niti besedice spregovoriti v napad in kratenje njegovega dostojanstva. Takšna družba vam je zmožna pregovoriti ne vem koga, da ji verjame, kakor da bi bile vse besede sveta resnice.

Je že res, da ima mladina veliko prednosti in da se ji veliko oprusti. S tem se popolnoma strinjam. A hkrati se mi zdi, da se tisti, ki imajo že neko nezapisano pravico do mlade-

Spored prireditev v čast Materi božji

(Pod pokroviteljstvom našega vladike dr. Gr. Rožmana.)

Prireditve v čast Materi božji, s katerimi tekmuje zlasti naša mladina in ki dosegajo vedno višjo raven, tako po vsebini kakor po izvedbah, bodo zlasti sedaj h koncu maja dosegle vsi vrhunce in gotovo zaslužijo vso pozornost s strani občinstva ne glede na stan in izobrazbo. Mogočilo bosta Marijanski akademiji, ki jih prirejajo — eno ljudske šole, drugo pa ljubljanske srednje šole. Tem se pridružujejo zlasti poudarka vredne predstave svetovno znanega misterija znamenitega francoskega pisatelja Paula Claudela »Marijino oznanjenje, ki je ena najlepših katoliških pesnitev. V zagrebškem dramskem gledališču je pred leti dosegla velik uspeh.

Spored vseh prireditev je sledeč:

V nedeljo, 23. maja, ob 11 dopoldne Marijanska akademija ljudskih šol v veliki unionski dvorani.

V nedeljo, 23. maja, ob 7 zvečer premiera P. Claudelovega misterija »Marijino oznanjenje« v franciškanskem gledališču.

V ponedeljek, 24. maja, ob 7 zvečer zborovska igra J. Boon: »Sv. Cecilija«, predvsem za matere in dekleta. V franciškanskem gledališču.

V torek, 25. maja, ob 7 zvečer P. Claudelov misterij »Mar. oznanjenje« v francišk. gledališču.

V sredo, 26. maja, ob 7 zvečer zborovska igra J. Boon: »Sv. Cecilija«, predvsem za matere in dekleta v francišk. gledališču.

V četrtek, 27. maja, ob 7 zvečer P. Claudelov misterij »Mar. oznanjenje« v francišk. gledališču.

V petek, 28. maja, ob 7 zvečer P. Claudelov misterij »Mar. oznanjenje« v francišk. gledališču.

V nedeljo, 30. maja, ob 11 dopoldne velika Marijanska akademija ljubljanskih srednjih šol v

Ubila mlada zakonca

Ljubljana, 19. maja.

Dne 23. avgusta 1942 sta bila ob banditov odpljani Ciril Lipovec in njegova žena Hedvika. Ponoči so morilci najbolj-ših slovenskih sinov in hčera udri v njuno stanovanje na Rudniku pri Ljubljani. Odpljana sta bila v gozd, stanovanje pa je bilo izropano. Odnegli so vse, razen pohištva in 20 mesecev starega sinčka. Kakor se je pozneje zvedelo, sta bila umorjena na najbolj krut način. Pobili so ju s koli in gorjčami. — Pokojni Ciril Lipovec je bil šele 25 let star. Bil je telovadni učitelj in je vedno pošteno deloval. Jasno pa je, da se ni mogel pridružiti banditskemu udejstvovanju. Zato so ga morilci obsodili na smrt in ga ubili.

Doma je iz poštene in ugledne Lipovčeve družine. Njegova žena Hedvika, rojena Peček, je bila stara komaj 20 let. Pod srcem je že nosila otroka, pa vroča želja, da bi vzela svoje dete v roke, se ji ni izpolnila. Nekaj dni, prečen je nameravala oditi v sanatorij ali v bolnišnico, so jo roparji odpljani in jo ubili z nerojnim otrokom vred.

Pokojni Lipovčevi družini izrekamo nad

toliko izgubo globoko sočutje.

Urugvaj mora uvažati meso. Urugvaj se nahaja trenutno v trgovinskih pogajanjih z Argentino, od katere skuša dobiti večje količine sladkorja in mesa, katerega je pred vojno Urugvaj izvažal v velikih količinah. To je posledica velike suše zadnjih mesecev, ki je povzročila, da so morali meseca marca uvesti racioniranje mesa. Manjkajo pa tudi prevozna sredstva. Zaukrat je argentinska vlada dovolila izvozne olajšave za klavne prašiče, ki se izvažajo v Urugvaj.

do zmotnih zaključkov. Sicer praktično pisec teorijo popravlja, a vendarle bi se le kdo rajši oprijel teorije. — Knjiga da je tudi nesodobna, zlasti za katoliško mladino.

Kaj je od vseh teh očitkov resnične? Res je, da govori Gosar v svoji knjigi predvsem o božjem kraljestvu v prvem duhovnem smislu. To je pač namen njegovega dela in je prav tako opravičeno, kakor sme kdo drug razpravljati posebej o božjem kraljestvu v drugem pomenu, torej o vidni organizirani družbi ali pa o eshatološkem božjem kraljestvu, da le ne zanika drugih pomenov in zveze med njimi. Res je tudi, da je božje kraljestvo v prvem pomenu že po svoji definiciji izrazilo duhovno kraljestvo. Če torej pravi pisatelj v poglavju o duhovnem značaju božjega kraljestva, da je »notranje duhovno (podčrtano v knjigi), in sicer ne le po svojem bistvu in namenu, ampak tudi po sredstvih« (str. 10), ni s tem rekel prav nič preveč, zlasti nič takega, kar bi imelo kakršno koli zvezo z zmotami protestantov Ritschla in Harnacka. F. G. jeva trditve, da je pisatelj božje kraljestvo zgodil notranje »tudi po namenu in sredstvih, je kratko in malo izmišljena. Pač pravi Gosar pozneje v poglavju o obsegu, da je božje kraljestvo »po vsem svojem bistvu le notranje, duhovno kraljestvo, toda tu ne govori o njegovem namenu in zlasti ne o sredstvih, ki jih za svoj namen uporablja. Zato bi bil ta stavek že sam zase popolnoma pravičen. V resnici pa ta trditve ne etoji osamljena, ampak je le stranski del stavka, ki govori o obsegu božjega kraljestva: »Prav tako, ker Kristusovo kraljestvo ni od tega sveta, ker ni navadna svetna oblast, ampak je po vsem svojem bistvu le notranje duhovno kraljestvo, obsega vse notranje in zunanje, duhovno in telesno življenje, skratka ves duhovni in tvarni svet« (str. 24, podčrtano v knjigi). Pravi smisel tega stavka je torej popolnoma drugačen kakor pa ga Fr. G. iz njega izvaja. F. G. je seveda navedel samo prvi postranski del

niškega poleta, čutijo malce užaljene, da jim takšni novi ljudje jemljejo njihov življenjski prostor, hkrati pa škodujejo ugledu in privilegijem tistih, ki so že po letih, če ne že ravno po stopnji šolanja, nekako usposobljeni in potrjeni za mladeniške norčije in razigranosti. Včasih so ga mladi ljudje začeli »lomit« na vseučilišču in nič prej: vse, kar je nižje od tega se zdavnaj ni poklicano, da se vzporeja s prvimi. Tudi za mlade bo prišel čas, ko se bodo lahko sprostiti v dostojnih mejah, in naj zato počakajo ter ne pričajo prezgodaj, da se prekmalu ne bodo naveličali.

Zakon narave je pač tak in nič se ne da pomagati...

veliki unionski dvorani. (Nekatere točke lepega, posebno izbranega sporeda bo izvajal mogočen pevski zbor, ki bo štel ok. 300 pevcev.)

V nedeljo, 30. maja, ob 7 zvečer P. Claudelov misterij »Mar. oznanjenje« v francišk. gledališču.

Vstopnice za vse te predstave so že v prodaji v trgovini Sfiligloj, Franciškanska ulica 1. Zlasti tam, kjer bo organiziran obisk v skupinah, priporočamo, da si vstopnice pravočasno oskrbe.

Poleg gornjih bosta še dve Marijanski akademiji in sicer:

V petek, 28. maja, popoldne Marijanska akademija I. ženske realne gimnazije (Poljane) v Lichtenurnovem zavodu.

V nedeljo, 30. maja, popoldne Marijanska akademija I. ženske realne gimnazije (Poljane) v dvorani Lichtenurnovega zavoda.

Tudi ti dve akademiji bosta javni.

Kdaj bo vodstvo dramskega gledališča uvrstilo konec majnika na spored zaključno predstavo Gregorinove pasijonske drame »V času obiskanja, bo še objavljeno. Premiera veličastne Sattnerjeve kompozicije »Vnebovzetje« bo v soboto, 22. t. m., v Operi.

Veliko truda in žrtev je vloženih v priprave na te prireditve. Priprani pa smo, da bo Ljubljana s številnimi obiski vse to nagradila.

Škofijski pripravljalni odbor petih prvih sobot v Ljubljani.

Slab začetek čebelarke sezone

Ljubljana, 18. maja.

Medtem ko je bilo lani — po pet in več suhih čebelarških letih — leto prav ugodno za čebelice in za njihove gospodarje, saj je bil pridelek res izdaten, pa so napovedi za letos kaj črnogledne. Vsaj začetek kaže tako. Za čebelarje je predvsem važna pomlad, zakaj čebelice potrebujejo predvsem pomladni hrane zase, ker po večini pozimi zelo štedijo z medom in tudi denaturiranim sladkorjem, ako jim ga čebelar da. Lani je bila pomlad za čebelice naravnost idealna. Vse drevje je šlo v cvetje in lepi dnevi so trajali prav dolgo, tako da so si čebelice temeljito opomogle čez trdo in ostro zimo. Tudi naši čebelarji so že predlanskim dobili iz Italije dovolj sladkorja, denaturiranega s česnom, tako da so mogli preskrbeti svoje čebelice. Lani je tudi lepo cvetela lipa, dalje ajda in izdatno je medila hoja, tako da je bil sladki zaklad, ki so ga čebelice nanosile v svoje panje, res velik.

Tudi lansko jesen so naši čebelarji dobili iz Italije za svoje čebelice dovolj denaturiranega sladkorja in k sreči je bila tudi zima precej mila, tako da so čebelne družine letos prav močne, toda kaj ko je pre malo hrane zanje. Ne smemo seveda reči, da letošnja pomlad ne bi bila krasna, saj cvete vse, kar more. Samo drevje je letos sicer nekoliko šibkeje kakor lani in na primer nekatere sadne vrste, recimo nekatere jablane, letos sploh niso cvetele. To po lanskem razkošju v cvetju in sadu ni prav nič čudno. Tudi lepih dni je dovolj. Toda večina sadnega drevja in drugega cvetja je medilo prav tedaj,

Hrvatska čebelna banka izkazuje za lansko leto 5,95 milij. kun čistega dobička in izplačuje 4% dividendo od 12. maja dalje. Dividenda je bruto 1,60, neto pa 1,20 kun za delnico.

Prva hrvaška štedionica v Zagrebu. Čisti dobiček znaša za lansko leto pri glavnici 95 milij. kun s prenosom vred 10,47 milij. kun. Bilančna vsota znaša 3,454,8 milij. kun.

St. Moritz v plačilnih težavah. Svetovno znano letovišče St. Moritz v švicarskem kantonu Graubünden je utrpelo največji izpad gostov zaradi vojne. Sedaj se je letoviška uprava morala odločiti, da zaprosi svoje upnike za začasni moratorij in znižanje obrestne mere. Gre za obilgijske upnike občine St. Moritz, katerih terjatve znašajo 7 milij. švicarskih frankov.

Srednica pri Bogu

Po vsem svetu gre letos nekaj val čeženja Mater božje. Po vseh katoliških deželah in pri katoliških narodih verniki opravljajo posvetitve Materi božji in se ji izražajo v varstvo. Redkokdaj je Cerkev zablestela v tolikšni pobožnosti do Srednice vseh milosti, kakor prav v sedanjem času. Morda je to nekako v načrtu božje Previdnosti. Ob vseh velikih prelomih v zgodovini najdemo na dnu vedno tudi velike verske preobrazbe. Pobožnost do Mater božje pa je bila navadno zmeraj sestavni del prizadevanja za ta prepoved.

Danes, ko se tudi pripravila v hudih krčih nova doba, ima ta pobožnost še zlasti duhovno obnovitveni značaj. Ne moremo sicer reči, da je sedanje trpljenje, ki je pač nujno združeno z vsako vojno, le pač posledica naših grehov. Saj Bog dopušča, da trpe tudi dobri, kakor tudi pošila svoje žarke enako na dobre kot na hudobne. Zato je napačno misliti, da bodo vojne grozote človeštvo sprebrnile, ko pa nas zgodovina nazorno uči, da so po navadi vojne prinesle prej padee pravne ravni, kakor pa pravni prepoved.

Res pa je, da milost božja tem bogateje rosi na človeštvo, v čim večjih potrebah se človeštvo nahaja. Zdi se nam, da tudi v sedanjih časih božja milost skoraj vidno posega med ljudi in jih kliče k spreobrnjenju. Najvidnejši izraz tega delovanja je prav izreden odziv katoliških narodov pri čeženju Mater božje. — In v resnici je nebeška Kraljica tako blizu našemu zemskemu življenju in našemu pojmovanju, da ni nič čudnega, če se je ljudje oklepajo s tolikim zaupanjem.

Naravno je tudi, da se verniki istočasno obračajo k njej ne samo v dušnih, temveč tudi v zemskih stiskah, in to tem bolj, čim večje so stiske, ki jih obdajajo. In to je popolnoma pravilno. Saj je Mati božja priprošnjica pri svojem Sinu tudi v teh stiskah, ki ljudem grene življenje in jim otekočajo duhovni polet. Seveda je prvi pogoj, da se hočejo notranje spreobrniti.

In prav to je glavni in bistveni učinek vseh teh pobožnosti: notranja spreobrnitev. Malo bi pomagalo, če bi Mater božjo samo na zunaj častili, v svojem srcu pa ohranili svo trohnobo posvetnost. Posvetitev pomeni očiščenje, prenovitev, ki mora imeti svoj notranji odmev, kakor je tudi zunanje razvidna. Tako se bodo sreča ljudi res spreobrnili in se obrnila k Bogu. Nikakor ni s tem rečeno, da bo takrat konec vseh stisk, ki so predvsem posledica izvirnega greha. Toda ali ni res, da Bog čista sreča rad usliši in jih rad reši tudi zemskega trpljenja?

Cebelarjem ostane še v glavno upanje v lipo, ajdo, v hojo in pa v razno poljsko cvetje. Batji pa se je, da bodo do tedaj čebelne družine precej oslabele.

Morda se utesne obrniti vsaj na boljše in se bo čebelarska sezona popravila, vendar tako letine ne bo, kakor je bila lani.

Z razstave v Jakopičevem paviljonu

Stane Kregar: Mija (olje).

njegovih (Kristusovih) nauk, marveč pravi izrecno, da je »vse to njena naloga in s tem tudi njena pravica in dolžnost« (str. 81). Dalje govori posebej o pomenu včlenitve v občestvo Cerkve ter sociološko razlaga, kako in zakaj zaživi človek v tej zvezi »novo, osebno in kolektivno življenje, polno prej neznanih čustev, pobud in sil...« (str. 83). Kako more torej F. G. trditi, da pisatelj kakor koli Cerkvi odreka »viden in socialni značaj? In če pravi pisatelj dalje, da je »Cerkve na zemlji... družba kristjanov, takih, kakršni pač so, nekateri boljši, drugi slabši itd.« in da je »vsakršna zamisel o Cerkvi, ki ne računa s človeškim elementom v nji, zgrešena itd.« (str. 83), kje je to vendar vsaj senca enostranskega spiritualizma? In končno, če trdi: »Pravi kristjan sprejema Cerkev, vs spoštuje in ljubi tako, kakršna je. V vseh časih in vsakršnih razmerah vidi v nji božjo ustanovo itd.« (str. 84), kje je to kakšna zveza s protestantizmom in pravoslavnim odporom proti katolicizmu?

Glede očitka nelogičnosti raz F. G. še enkrat prebere tista dva primera, ki jih sam navaja in skuša dognati, v čem naj bi bila Gosarjeva izvajanja nelogična. Seveda, če se iztrga v enem poglavju pol stavka, potem pa tako bistveno okrnjeno misel primerja bogveže z neko drugo eorodno mislijo, ni težko najti dozdnevne neskladnosti tudi tam, kjer je v resnici najlepše soglasje. Res pa bi mogli reči, da F. G. v svojem sestavku sami sebi nasprotuje. Tako n. pr. v začetku pravi, da se je pisatelj »lotil vprašanja o božjem kraljestvu z nekoliko drugačne strani kakor je bilo to običajno do sedaj« in priznava, da je v knjigi »mnogo misli, ki se dajo s pridom uporabiti na sodobni čas, na koncu pa govori, da je »sedanjost šla že precej mimo njegove tehnike in še bolj mimo načina problemov, ki jih prikazuje. Trdi, da epada pisatelj a svojo »razpravo v preteklost ali polpreteklost, kar pa zopet pobija s priznanjem, da utesne »razprava precej doprinešti k utrjevanju krščanske

Droblne novice

Koledar

Četrtek, 20. velikega travna: Bernardin Sienski, spoznavalec; Plavtila, sveta žena; Ivon, škof.

Petek, 21. velikega travna: Feliks Kantalski, spoznavalec; Andrej Bobola, mučenec.

Zgodovinski paberki

20. velikega travna:

I. 1809. je vrhovni komandant avstrijskih čet v Ljubljani Dominik M. Moitalle pred bližajočimi se Francozi dal izprazniti levi breg Ljubljane in postavil vojaštvo (cirka 2500 mož) na desnem bregu; mostov ni dal podreti, ampak samo zapesti. Pod večer tega dne so prišli po Tržaški cesti že francoske izvidnice. Francozi so se utabočili na Glinah in na Šišenskem vrhu ter zasedli tudi St. Vid; po nerodnosti ljubljanskega poveljnika so se mogli vtihotati tudi v mesto. Poveljniki francoskih čet MacDonald, ki je stal z jedrom francoske armade na Vrhniki, si pri Ljubljani ni obetal hitrih in cenjenih uspehov, tem manj, ker na svojem hitrem pohodu ni vozil s seboj težkih oblegovalnih topov. Toda zgodilo se je drugače. Ko pride zarana naslednjega dne francoski posredovalec v Ljubljano in zahteva pogovor s trdnjanskim poveljnikom, je bil Moitalle takoj pripravljen pogajati se. Zahtevi, da izroči mesto in Grad, sicer ni takoj ugodil, temveč je prošil za 24-urno premirje. Ko pa je zvedel, da se je posadka na Razdrtjem morala vdati in da vsa Macdonaldova armada koraka proti Ljubljani, je kljub hudemu nasprotovanju častnikov hotel takoj kapitulirati, četudi bi se vključil temu, da niso pravočasno utrdili Rožnika, mogel braniti. Kajti Francozi niso mogli čez Savo, ker je bil črnuški most razdrt in tako tudi Ljubljane na severni strani niso mogli dočeti odrezati. Ker pa Moitalle ni pustil streljati, so mogli Francozi vseeno Ljubljano brž in popolnoma obkoliti. Ko je vrh tega še zvedel, da priravljajo Francozi za 23. maj splošen napad na Grad, je pozval k sebi njihovega poveljnika, da se pogovori z njim v pogojih predaje. Major Jakardofsky je sicer hotel dati Moitalle zapreti, pa je bilo že prepozno. Tišči hip namreč, ko je francoski general odšel na Grad, so Francozi s klicem, da je kapitulacija sklenjena, vdrlji v mesto in se pomešali med avstrijske vojake, ki so oplenili blagajne in dezerirali, da se ognejo ujetniškemu življenju. 23. maja jutraj je položila vsa ostala posadka na Tržaški cesti svoje orožje pred Macdonalda.

Novi grobovi

† V ljubljanski bolnišnici je umrl gospod dr. Ivan Širko, svetnik deželnega sodišča in predstojnik okrajnega sodišča v Meliki. Pogreb bo v četrtek, 20. maja ob 5. popoldne v Metliki na pokopališču pri Sv. Roku. Naj mu svetli večna luč! Zalujočim naše iskreno sožalje!

Gostovanje primadone Mafalde Favero

Danes bo pela kot gost slovit italijanska umetnica, ki je znana po vseh večjih svetovnih odrih, partijo Cho-cho-sane v »Madame Butterfly«. Ostala zasedba je sledeča: Suzuki—Golobova, Kate—Stritarjeva, Pinkerton—Lipušček, Sharpless—Janko, Goro—Sladoljev, Yamadori—Dolničar, bonac—Lupša, komisar—Gregorin, uradnik—Škabar, mati—Škrjančeva. Dirigent: D. Zebre, režiser: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, scenograf: A. Foriga.

— Počasi prihajamo v poletje. Kakor kažejo že stari vremenski zapiski, je navadno druga polovica majnika prav lepa, sončna in topla. Pojavlja se že poletna vročina in počasi prehajamo v poletje, do katerega nas po koledarju loči še dober mesec dni. V sredo, 19. t. m., ob 22.15 je nastopila polna luna. Po stoletnem koledarju je za prihodnje dni napovedano lepo vreme. Po Herschlu namreč je treba računati, da vlada lepo vreme takrat, kadar se izvrši lunina sprememba popolnosti ali pa nekaj ur pred osončno po polnoči. Pričakujemo lahko, da bomo imeli še nekaj dni lepih in brez dežja, čeprav barometer lahko pada ter je v sredo jutraj dosegel stanje 766.3 mm. V torek je bilo prav sončno in toplo. Nebo čisto in azurno. Bilo je prijetno za kopanje in sončenje. Temperaturni maksimum je bil +23°C. V sredo jutraj minimum +5.6°C. Jutra so še vedno hladna. V sredo jutraj je nad Barjem valovila visoka megla. Lani 19. maja je bil dosežen pravi temperaturni rekord. Bilo je izredno vroče in toplomer je v senci dosegel +31.6°C, zjutraj pa +10.6°C.

— Česnje zore. Po raznih vrstah v Ljubljani in bližnji okolici so česnje že dozorele,

a drugod lepo zore. Nasproti trgovine M. Legat na Miklošičevi cesti je česnja lepo dozorela. Tudi po vrstah v Trnovem so česnje dozorele. Letos je letina za česnje srednje dobra. Nekateri drevesa sploh niso obrodila, druga pa prinašajo srednji sadež. Kakor poročajo, so tudi česnjevi nasadi v krajih okoli Sostrega in Sv. Lovrenca letos prinesli srednjo letino.

— Sadjar in vrtnar je izšel v obliki zbornika, zato pa nudi tem več sadjarjem in vrtnarjem, pa tudi obdelovalcem vojnih vrstov. To vzorno strokovno glasilo ima zdaj novega urednika, znanega sadjarskega strokovnjaka Franca Kafola, sadjarskega nadzornika kmetijskega oddelka Visokega komisariata in podpredsednika Sadjarskega in vrtnarskega društva. V zadnji številki je predvsem počasen spomin ustanovitelja »Sadjarja in vrtnarja«, predsednika Sadjarskega in vrtnarskega društva in dolgoletnega urednika sadjarskega in vrtnarskega glasila Martina Humeke, ki je umrl leste februarja meseca. List objavlja naslednje posebne članke, raprave in vesti: Zdravljenje poškodb na deblu in vejah; Važnost čebel za oploditve sadnega drevja; Puščanje; Boj jablanovemu molju; Zakaj je drevje nerodovito; Odmiranje marelic; Daj — dam! Da ne bo

Iz dela in življenja - od tu in tam

Iz Gorizije

Maj se skuša poboljšati. V našem zadnjem vremenskem poročilu smo na naslov toli opevanega majnika rabili težke očite. Na žalost moramo naše poročilo še izpopolniti in povedati, da smo imeli v noči od nedelje na ponedeljek 10. maja prav hude nalive in je temperatura močno padla. Bistra hči planin, ki reže vso deželo od najvišjih vrhov do morja, je močno narasla in vsi njeni pritoki so zahrumeli. Gorski grebeni začeniši z Matajurjem in tudi nižja pogorja so bila rahlo pobeljena. Odraže se je ohladilo in zvečer je bilo treba zlezti v površnike. Naslednje dni se je pa zmaličeni maj vendarle poboljšal in nam prinesel sonce in toplino. Ukrotil je vse tri ledene može in tudi mrzlo Zofijo.

Inž. Anton Casasola ostane mesni župan. Izšel je kraljevi odlok, s katerim je naš dosednji župan g. inž. Anton Casasola potrjen za župana za nadaljnjo štiriletno dobo. Za podžupana je imenovan g. inž. Al. Orzan; dosednji podžupan g. komendant G. Morassi je bil pred nedolгим imenovan za predsednika dež. uprave.

Z Gorenjskega

Dr. Rainer pri koroških Slovencih. Kakor poroča »Völkischer Beobachter« iz Celovca, je pokrajinski vodja dr. Rainer pretekli petek obiskal področje z mešanim jezikom. V več krajih si je ogledal ustanove. Stranke ter si je dal poročati od krajevnih voditeljev. V Zitari vasi se je posvetoval z okrožnim vodjo in s krajevnim skupinskim vodjo. Nadaljeval je pot preko Miklavčevega dvora v Zelezno Kapljo, kjer si je ogledal magistrat, stanovski urad in otroški vrtec. V okolici si je ogledal nekatere kraje. V Pliberku je bilo daljše posvetovanje o položaju, nakar je dr. Rainer prisel preko Velikovega nazaj v Celovec.

Okrožna gospodinja šola v Kranju je dobila sedaj novo barako, ki bo za junij priredila pripravljeno gospodinsko tečaj za dekleta, stara 14 do 16 let. Prav tako bo šivalni tečaj za dekleta in žene tudi še prirejen v juniju.

V Litiji je bil sklican zbor prebivalstva. Govoril je okrožni vodja Pilz iz Kamnika. Izročeni sta bili priznavalni listini krajevnih skupini in občini, ker sta se ti dve potrudili, da je pri zbirkah za zimsko pomoč prišla Litija na tretje mesto v kamniškem okrožju.

Smrtna kosa. V Kranju je umrl Franc Ovsek mlajši, na Jesenicah-Savi pa je umrla Roza Zupan. Zapušča moža, hčerko in sina.

S Spodnjega Štajerskega

Posebno taborišče na glasbeni visoki šoli v Rogški Slatini. Državna visoka šola za glasbeno vzgojo bo priredila za svoje učitelje in učence v dneh od 20. do 25. maja tretji tabor za glasbeno vzgojo v Rogški Slatini. Kot gostje bodo predavali prof. dr. Hans Joahim Moser, referent v propagandnem ministru, Georg Götsch, ravnatelj glasbenega doma v Frankfurtu ob Odri, ter ravnatelj konservatorija v Anversu, prof. Walter Weyler. S slednjim bo prišlo na tabor tudi 25 flamskih konservatoristov. Tabo bo s tem taborom poživljena že lani začeta kulturna izmenjava med nemško in flamsko delovno skupnostjo.

Lepa materinska proslava v Studenih pri Mariboru. V zvezi s proslavo materinskega dne v kra-

jeseni sadje črveno; Letošnje »mišje leto«; Poletno cepljenje in očeslanje; nekaj o »gnusnih«, a koristnih živalih; Sadne sušilnice; Smotna izbira malega vrta; Zatrjamo bramorja; Zatrjamo grabarja po novem postopku; Pridelujemo več oljarij; Pridelovanje povrtnine pod drevmi; Vrtnarji naj ne pozabijo; Domače semenogojstvo; Čas tulipanov in mangolij; Lili; Srčki; Uporaba bučnic; Spargelj je zopet tu; Vprašanja in odgovori; Drobil; Društvene vesti in Vesti iz podružnic. Ze iz tega je razvidno, da je zdaj vsaka številka »Sadjarja in vrtnarja« prava knjiga z dragoceno vsebino.

— Za sončenje in proti sončnim opeklinam: Tschamba Fil. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in parfumerijah.

— Nesreče na deželi. Ivan Velkavrh, 38 letni podpredsednik finančne kontrole, je padel na glavni cesti s kolesa in si zlomil desno nogo. — Posesnikovo ženo, 43 letno Jožeko Zurgovo na Velikih Blokah, je popadel pes in jo ugriznil v desno nogo. Bila je pripeljana v bolnišnico, da ugotove, da-li izvira ugriz od steklini podvrženega psa. — Usnarjevemu sinu, 6 letnemu Francetu Vidicu v Zalogu pri Ljubljani, je padel hlood na levo nogo in mu jo zlomil. — Slamozreznica je 3 letnemu tesarjevemu sinu Alojziju Pevcu v St. Vidu pri Stični na Dolenjskem obrezala prste na levi roki. — Primožič Alojzij, 31 letni gozdni čuvaj na Krki, se je uskal pri sekanju drv v desno koleno. — Delavčeva hčerka, 18 letna Zvonimira Gabričlova na Brezovici pri Ljubljani, je padla in si zlomila levo roko.

jevni skupini Studenci pri Mariboru so razdelili materam 14 častnih križcev, in sicer dva zlata, 5 srebrnih in 7 bronastih.

Nabirka kosti v Celju. V sredo, 19. maja so učenci po vseh gospodinjstvih v Celju nabirali stare kosti. Vsehopi poudarjajo važnost te nabirke in opozarjajo, naj prebivalstvo ne meče kosti med smeti ali v ogenj, ampak naj jih spravlja in oddaja šolarjem. Iz kosti se da pridobiti 8 do 10% industrijskih masloč. Iz teh masloč se največ izdeluje glicerin, ki ga uporabljajo zlasti kot sredstvo za preprečevanje zmrzovanja vode v motorjih, dalje stearin, ki gre največ za sveče, s katerimi razsvetljujejo vojaški zaklonišča.

Mariborska mladež je streljala z ostrimi naboji. V zvezi s pripravami za vojaško usposabljanje mladine je edinica nemške vojske priredila 12. maja na strelišču v Betnavi streljanje na ostro. Na to vajo so bile povabljene vse srednje in višje mariborske šole, kakor tudi šola mladinskih voditeljev v Betnavskem gradu. Spočetka so mladini razložili, kako se rokuje s puško, kako meri, kako popravi napake in podobno. Nato je začela mladež streljati zares. Vsi so bili z vsem srcem pri vajah, za najboljšo strelca pa je bilo določenih 6 knjig za nagrade. Nagradi za najboljša strelca z betnavske šole za mladinske voditelje sta dobila mladinska voditelja Anton Mogel in Jožef Sevnčnikar. Med drugimi mariborskimi šolskimi zavodi pa so prejeli nagrade obe učiteljski in gimnazijski. Prvo nagrado je dobil učiteljski Helmut Vogel, drugo nagrado učiteljski Viljem Vogel in četrti učiteljski Herman Trummer. Tretjo nagrado pa Ivan Dutar iz Tegethoffove gimnazije. Ob zaključku je bila mladina še posebej presenečena. Smela je poskusiti streljanje z lahko strojnico. Tudi tu so mladež pokazali, da imajo dobro oko in mirno roko. Časopis pristavlja, da je s tem streljanjem bila izpolnjena pač marsikomu že davna želja.

Taborišče mladinskih voditeljev iz trboveljskega okrožja. Zadnje tedne so bili na gradu Dvor pri Radečah pri Zid. mestu v mladinskem taborišču trije tečaji, katerih se je udeležilo vsega skupaj 80 mladinskih voditeljev in trboveljskega okrožja. Čez velikonočne praznike je bilo okrog 40 deklet, v večerku maja pa so prišla na tečaj dekleta, ki so čez dan poklicno zaposlena. Zadnji delopust pa so bile sklicane vse mladinske voditeljice, ki so poslušale važna predavanja o nemški mladinski vzgoji.

Odlikovan Kočever. Podnarednik Ernst Staudacher, ki se bori že od začetka vojne na vzhodnem bojišču in je doma iz Stare Freže pri Koprivniku na Kočevskem, je bil odlikovan z vojnim zaslužnim križcem II. stopnje in z meči.

Poroke. V Braslovčah so se poročili tesarski pomočnik Pavel Rovšnik iz Podvrha pri Braslovčah in dinarica Marija Kočan iz Dornave; poljski delavec Anton Dobnik iz Podgore in poljska delavka Marija Rihter od Smiklavža pri Novi Štifti.

S podstrešja je padla v klet. Pri Sv. Primožu nad Muto je padla 12 letna hčerka masega posestnika Pavla Vačonik takšno nesrečno, da je priletela s podstrešja v klet. Ko je delala na podstrešju, je stopila v odprtino, skozi katero vodijo stopnice na podstrešje. Strmoglavila je in nato zadela na ograjo, od katere se je odbila in padla naprej na stopnice v klet. Z nevarnimi ranami in nalomljeno hrbtnico so jo prepeljali v mariborsko bolnišnico.

nosi naslov: »Pij XI. o obnovi družabnega reda in o njegovi usovitvi po evangelijskih načelih.«

Tudi to ni točno, kar pravi Gosar dalje: »Prav zato, ker Kristusovo kraljestvo ni od tega sveta, ker ni navadna svetna oblast, ampak je po vsem svojem bistvu le notranje, duhovno kraljestvo, obsega vse notranje in zunanje, duhovno in telesno življenje, skratka, ves duhovni in trdni svet.« (Str. 24.) Trditev je skupej več netočnosti. Najprej je res, da Kristusovo kraljestvo ni od tega sveta, ni pa res, da bi bilo le notranje, duhovno, temveč je tudi zunanje. Tudi ni tako razvidno, kako naj bi obsegalo vse zunanje življenje, če bi bilo res zgolj notranje! Ko pravi Gosar, da je Kristusovo kraljestvo po vsem svojem bistvu le notranje, je pa to zelo netočno. Če bi aplicirali to na Cerkev, bi logično morali reči: torej Cerkev ni bistveno vidna organizacija! Pa je vendar bistveno vidna!

Ze iz navedenega je razvidno, da Gosar teoretično božjega kraljestva ne pojmuje pravilno. Praktično pa se potem seveda vrača v pravilno smer. Vendar pa vrednost knjige s tem bistveno trpi in izgubi značaj znanstvenega prizadevanja, če ga je sploh hotela imeti.

S tem smo debat o Gosarjevem delu v našem listu tudi zaključili. — Uredništvo.

Slovenska koralna maša

Po vatikanski izdaji priredil in harmoniziral dr. Fr. Kimovec. Cena 6 L, pri skladatelju 4.50 L.

Naš odlični poznavalec koral g. stolni dekan dr. Franc Kimovec je priredil in harmoniziral koralno mašo na popolno slovensko besedilo. Gospod. Svet in Jagnje božje je vzel iz XVI. Slavo iz XV. maše in od štirih Verujem je izbral prvega. Vsi ti spevi so v primeri z bogato okrašenimi prazničnimi mašami, ki nosijo v Kyrialu bolj za-

Smrtna kosa. V Mariboru so umrli: 85 letna preužitkarica Adela Jezovšek, 72 letni p. Valerijan Franc Landergott, 34 letni trgovski poslovodja Blažič Adolf, 34 letni poštni uslužbenec Ivan Dular, 27 letni šofer Konrad Leskovar iz pujske okolice. V Celju je umrla 63 letna zasebnica Ana Lavrine, v Hrastju pri Kapeli 83 letna zasebnica Ana Rantaša, rojena Murnauer. V Framu pa 60 letna Jožefina Lesjak, rojena Kac. Na Vrsknem sta padla kot žrtve zločincev Gregor Hrstovec in v Šmartnem ob Paki upravitelj Maksimilijan Poljšak.

Iz Hrvaške

Poglavnik med hrvaškimi učiteljstvom. Dne 10. in 11. maja se je zbralo v Zagrebu nad 1800 hrvaških učiteljev, katerim se je pridružilo še 200 slušateljev in slušateljic IV. letnika državnega učiteljskega v Zagrebu. Oba dneva so imeli v Zagrebu zborovanja in posvete o vseh aktualnih vprašanjih, ki se nanašajo na vzgojo nove hrvaške mladine. Na šeststankih so razpravljali tudi o raznih stanovskih vprašanjih skupno s prosvetnim ministrom dr. Starčevićem in vsemi načelniki prosvetnega ministristva. Dne 10. maja je zbrano učiteljstvo obiskal v dvorani Delavske zbornice tudi Poglavnik ter jim je navdušujoče govoril o vseh nalogah hrvaškega učiteljstva in pravicah, ki jih to učiteljstvo v svoji državi mora imeti. V svojem govoru je Poglavnik predvsem izražal trdno vero v zmago sil Osi in v lepo bodočnost, ki še čaka hrvaški narod v svoji državi. Po Poglavnikovi izjavi po tej končani vojni namreč ne bo naroda, če ne bo imel svoje države. V svojih nadaljnjih izjavah je Poglavnik razvijal misli o razumnih in boljšeizumu, o hrvašču in vasi, o potrebi negovanja in čuvanja hrvaškega jezika. Govoril je tudi o položaju tistih, ki niso hrvaške krvi ter jim zagotavlja popolno svobodo in vse pravice, če se bodo držali zakonov in jih vestno izpolnjevali. Svoj govor je zaključil z zagotovilom, da bo hrvaško učiteljstvo, organizirano v svoji državni stanovski organizaciji, s hrvaško državno upravo rešilo vsa vprašanja, ki se nanj nanašajo, tako da bodo učitelji lahko nemoteno vršili svoje naloge in izpolnjevali dolžnosti kot ljudje, kot učitelji in kot Hrvati tako do sebe kakor tudi do domovine, naroda in države.

Delavnost propagandnega oddelka ustaške mladinske organizacije v Zagrebu je pokazal v preteklem letu veliko delavnost. V l. 1942 je izdal sledeče liste: Polmesničnik »Ustaška mladež« v 15.000 izvodih in »Ustaška uzdanica« v 40.000 izvodih. Kot mesečniki so izhajali: »Novo pokolenje« v 10.000 izvodih, »Plava revija« v 5.000 izvodih, »Proljeće« v 8.000 izvodih in »Dužnostnik« v 12.000 izvodih. Razen tega je omenjeni propagandni odsek izdal še lani sledeče knjige: »Hrvatska Domovina« v 5.000 izvodih, »Crna legija« v 15.000 izvodih, »Ustaške vrline« v 10.000 izvodih, »Poglavnik o boljšeizmu« v 10.000 izvodih. Knjigo »Zadateci našeg rida«, ki je izšla v 10.000 izvodih, je napisal upravni poveljnik ustaške mladine prof. Oršanić. Lani je izšel tudi še »Vjezbivnik ustaške mladež« v 20.000 izvodih in »Koračnice« v 10.000 izvodih. »Knjižnica Ustaške uzdanice« je lani izdala šest knjig v 30.000 izvodih. Knjižnica »Hrvatska zgodovina« je založila knjigo »Dušenka« v 10.000 izvodih. V športni knjižnici so pa izšle sledeče knjige: »Rokomet«, »Košarka«, »Vaje na orodju« in »Smučanje«, vsaka v 5.000 izvodih. V gledališki knjižnici so izšle tri knjige in to »Gordana in Rodoljub«, »Robinja« in »Četrti kralj«, vsaka v 2.500 izvodih. Poučna knjižica o taborenju je izšla v 3.500 izvodih.

Iz Srbije

Moskva in Balkan. Pod tem naslovom je objavil še srbske državne propagande Gjorgije Perić v beograjskem nemškem dnevniku članek, v katerem dokazuje, da se je sovjetska zveza že pred izbruhom sedanje vojne pripravljala na to, da podvrže svojim interesom vplivom in ciljem vse balkanske države ter si na ta način preko njihovega ozemlja izsili dohod do Egejskega morja.

Zveza med Kovinom in Smederevom. Med Kovinom in Smederevom, med katerima do sedaj ni bilo prave zveze, je sedaj vpstavljen reden ladjski promet.

Razdeljevanje tekstilnega blaga v Nišu. Oblasti v Nišu so ukrenile, da bodo ljudje sedaj lahko kupovali tekstilno blago samo v primeru dokazane potrebe. Nakup blaga bo mogel na gospodinske nakupovalne knjižice ter bo količina blaga določena sorazmerno številu članov posamezne družine.

Obvezno delo v okolici Beograda. Druga skupina članov srbske obvezne delovne službe je prav tako odšla na delo. V tej skupini so večinoma poročeni moški. Vodstvo delovne službe jih je radi tega poslalo na delo v beograjsko okolico, da bodo na ta način lahko večkrat obiskali svoje družine v Beogradu. Na delu v beograjski okolici je trenutno 140 Beograščanov letnikov 1912-1916. Neženjene obveznike, ki pripadajo omenjenim letnikom, so pa poslali na delo v Bor.

mišli tudi med takimi krogi, ki bolj redko sežejo po tovrstni literaturi. Kar se tiče trditve o nesodobnosti knjige za sedanje katoliško mladino in njena gibanja, pa mislimo, da bi razmišljanja o božjem kraljestvu, ki je poslednja beseda starega zakona in prva beseda Kristusove blagovesti, prvi in osnovni predmet Kristusove blagovesti (F. Griev, Cerkev, str. 24—27) morala biti in tudi so sodobna v vsaki dobi in za vsak katoliški mladinski pokret, pa naj vibrira na kateri koli struni, kakor se kritik izraža. Saj je kraljestvo božje v tem pomenu celotno delovanje božje previdnosti za naše zvečanje, odrešitno delo Kristusovo, epopeja zvečanja (Griev o. c. 34). Prav posebno pa ne morejo biti take razprave odveč za ono gibanje, ki ima »izrazito to nalogo naravnost in neposredno širiti in utrjevati božje kraljestvo na zemlji.

Dr. Fabijan Janez.

Kratka vsebina moje kritike z dnem 13. maja je bila tale: V teoriji Gosar trdi, da je božje kraljestvo zgolj notranje, duhovno kraljestvo, kar je seveda netočno, saj je tudi vidno, zunanje. Praktično pa se v svojih izjavah vrača k pravilnemu naziranju. Nočem s tem reči, da se Gosar neznatno izraža, saj ni teolog, pa tudi knjiga sama menda ne sme imeti znanstvenega značaja. Zato podarjam, da utegne Gosarjevo delo kljub zgoraj omenjenim netočnostim narediti tu in tam dober vtis, nevarnost je le ta, da bi se bralec med dvema nasprotujočima si trditvama ne izbral rajši tiste, ki ni pravilna in ki bi mu trenutno bolj ugajala.

Fabijan pa v svojem odgovoru zatrjuje, da Gosar nikjer ne trdi, da bi bilo božje kraljestvo zgolj notranje, duhovno. Kaj je zdaj res? Ali trdi ali ne trdi? Pogledajmo Gosarja samega, kaj pravi. Ko govori o duhovnem značaju božjega kraljestva na zemlji, piše: »...je na prvi pogled očito, da to kraljestvo ne more biti v znanji, svetni oblasti

in ureditvi individualnega in socialnega, zasebnega in javnega življenja.« (Str. 14.) Ta trditev je od več strani dvoumna. Če bi G. pri tem mislil na kraljestvo božje v ožjem pomenu, na Cerkev, bi v toliko ne imel prav, ker je Cerkev ne sicer »svetna«, a vidna, torej znanja družba, in torej tudi po zunanje urejuje človekovo zasebno in javno življenje. Če pa misli pri tem kraljestvo božje v širšem pomenu — kraljestvo vseh bogaboječih —, pa je zopet to nepravilno, ker mora to kraljestvo dobiti svoj vidni izraz tudi v znanji, svetni oblasti in ureditvi individualnega in socialnega, zasebnega in javnega življenja.

Dalje pravi Gosar: »Kristus ni prišel na svet, da bi ga vnanje preuredil in na novo organiziral.« (Str. 14.) To seveda ni resnično. Kristus je ustanovil Cerkev, kar je že znanja preureditve sveta. Pa tudi drugače ga je hotel s svojim naukom preobrniti, in ta prerod se mora nujno tudi znanje izraziti: v raznih zasebnih in socialnih ustanovah, v zakonodaji, politiki itd. V tem smislu je treba razumeti tudi svetopisemsko mesto, ki ga Cerkev tolkokrat ponavlja: »Poslji svojega Duha, da bomo prerodeni in da boš obnovil zemeljsko obličje.«

Spet pravi Gosar: »Vnanji red, ki vlada v družbi, se Kristusovega kraljestva ne tiče...« (Str. 21.) Tudi to ni resnično. Tudi od vnanjega reda je odvisno, kako se ljudje notranje usmerjajo. Res je, da če bi se vsi ljudje notranje spreobrnili, če bi vse zajelo božje kraljestvo, potem bi se ta duh božjega kraljestva pokazal tudi v vidnih, vnanjih oblikah človeškega življenja. Toda hudobni budi vedno na svetu, in vedno se bodo trudili, da bi dobili v svojo oblast javno življenje in ljudi razkristjanjevali, kar je zlasti danes razvidno. Zato Cerkev tudi moli za mir, za krščanske vladarje, kar vse spada pod pojem vnanjega reda, zato se tudi trudi, da bi se družabni red obnovil in usovršil po evangelijskih načelih. (Okrožnica »Quadragesimo anno«

četne številke, skrajno preprosti, saj imajo naziv nekatere delavnosti maše. Koralne izdaje imajo namreč za XV. mašo naslov: In festis simplicibus, za XVI. pa: In feriis per annum. Melodični obseg je zelo omejen, saj obsega vsega skupaj le pet tonov; sosedstveno razmerje intervalov je prav ozko in brez kakšnih skokov; melodije se v hitrem silabičnem teku brez melismatičnih okrasov ponavljajo po gotovih formulah.

Prirejanje koralnih melodij na slovensko besedilo je precej delikatna zadeva; zahteva prvič tenak čut za koralno melodiko in ritem, drugič pa dobro poznanje slovenskega jezika. Latinski in slovenski tekst se namreč le redko krijeta, ampak je slovenski tekst ali daljši ali pa krajši od latinskega in je torej treba temu primerno nekaj not dodati oziroma izpustiti. To delo se je gospodu dekanu prav dobro posrečilo; ni se držal suženjsko izvirnika in s tem delal silo slovenskemu izrazu, po drugi strani pa tudi ni uvažal samovoljnih sprememb brez dejanske potrebe. Le na nekaj mestih bi se morda dal bolj ohraniti originalni izraz, ne da bi pri tem trpelo slovensko besedilo in naglas. Opozoril pa bi na naslednje napake: Zadnjih pet not »Blaagoslovljen« se mora glasiti za en ton nižje kot je pisano, pred nje pa je treba dodati še četrtinko f in seveda temu primerno spremeniti tudi harmonsko spremljavo. Prireditelj je očividno v naglici prezlil, da je konec v »Blaagoslovljen« drugačen kakor konec v »Svet«.

Harmonizacija temelji na načelu, da je kar se da mirna in se spreminja le toliko, kolikor je nujno potrebno. Cele skupine tonov so podvržene isti harmoniji, zato so harmonije dolge in ležee, pa vendar take, da lepo in skladno podpirajo značilnosti koralne melodike in ritma.

Kakor je Kimovecva harmonizacija »Missae de Angelis« prodrla na skoro vse naše kore, tako želimo enakega uspeha tudi tej maši. — Snaj V.

Turško šolstvo se dviga

„V slehernu vas — šolo, v vsako šolo — učitelja“

V Ankari, v maju. — V novem turškem državnem proračunu za leto 1943-44 so mimo narodne obrambe povečali izdatki le še za narodno vzgojo in poljedelstvo. Za narodno vzgojo je turška vlada izdala lani 28 milijonov turških funtov, v sedanjem letu pa 43 milijonov turških funtov. To zvišanje skoraj za polovico je značilno zlasti v času, ko so finance turške republike zaradi stalne mobilizacije, v kateri je Turčija zaradi svoje nevtralne politike že od začetka te vojne, do skrajnosti napete. To je dokaz, da je turška vlada sklenila, da namestiva narodno vzgojo tudi med vojno nadaljevati po začetni poti ne glede na kakršno koli vojno dogajanje. Temelj za narodno vzgojo v Turčiji je položen z ustanavljanjem čim več ljudskih šol. V tem oziru se turško prosvetno ministrstvo ravna po geslu: »V slehernu vas — šolo, v vsako šolo — učitelja.« Koliko so doslegli na tem področju, nam pokažejo številke, ki jih je nedavno objavilo turško prosvetno ministrstvo.

Leta 1936 je bilo v Turčiji 15.000 ljudskih šol s 688.000 šolarji, a leta 1941 jih je bilo že 21.000 z več ko milijonom učencev. Doslej je primanjkovalo učiteljev in zato ni bilo moči razširiti šolstva, kot bi bilo treba. Iz učiteljske je prihajalo le določeno število šolnikov, in država si je opomogla s tem, da je ustanovila vzporednice. Tako je brž naraslo število učiteljev in ljudsko šolstvo se je lahko povečalo. Tudi izobraževanje v višjih šolah je v Turčiji brezplačno, pri čemer ima država precejšnje besede, kdo naj poseja te šole. Po statističnih podatkih prosvetnega ministrstva je bilo leta 1941 v višjih šolah, v višjih trgovskih šolah, v drugih višjih strokovnih šolah in na obeh turških univerzah v Ankari in Istanbulu vsega skupaj 12.831 dijakov spriču 8544 v letu 1936. Torej je tudi na področju višjega šolstva dosegla turška država velik napredek.

Odkod beseda „bojkotirati“?

Ime Angleža Ch. Cunninghama Boykotta, ki je v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja živel na Irskem kot oskrbnik velikanskega posestva angleškega lorda Erneja, je postalo po vsem svetu znano, in prvi, ki je obučil »bojkote« v vsem današnjem pomenu, je bil prav mr. Boykott sam. Med vsemi angleškimi veleposestniki oskrbniki, ki so takrat teptali irsko ljudstvo, je bil on najbolj okruten. Niti najhujša beda ga ni ganila, kadar je izterjeval najemnino, dokler niso leta 1879 ustanovili irsko ligo poljedelcev, ki naj bi varovala male najemnike in poljedelce spriču brezobzirnosti veleposestnikov. Liga si je kar koj »zavihala rokave« in se krepko lotila svojega poslanstva. Še istega leta so o priliki žetve vsi Boykottovi delavci odpovedali službo. Namesto njih so morali priti vojaki, da so pospravili žetev, saj ni bilo moči dobiti nobenega človeka, ki bi se bil hotel vdinjati Boykottu. A stvar je šla še dalje. Nihče ni hotel kupiti žita in drugih pridelkov s posestva, ki ga je oskrboval Boykott, nobena irska železnica ni hotela prevažati blaga za Boykotta. Kjer koli se je on pokazal, so ga ljudje opsovali, in noben človek na Irskem ni hotel imeti opravka z njim. Izseliti se je moral v Ameriko. A njegovo ime je ostalo nepozabno. Ko so pozneje ravnali lrci prav tako z drugimi angleškimi veleposestniki, so temu rekli, da »jih bojkotirajo«. Še danes se je »bojkot« razširil po vsem svetu, dasi nihče ne misli več na človeka, čigar okrutnost je v zvezi s to besedo.

Revmatizem — uganka. Največji sovražnik zdravja

K najtrdovratnejšim in najnevarnejšim sovráznikom človeškega zdravja prištevamo dandanes revmatične bolezni najrazličnejše vrste, ki bolnika ne mučijo samo z najhujšimi bolečinami, ampak ga tudi večkrat za delj časa onesposobijo za delo. S tem pa je postal revmatizem že socialno zlo, ki je njegov veliki pomen dandanes splošno priznan. Saj kronični revmatizem, na podlagi obširne statistike, obremenuje državo in zavarovalnice v veliko večji meri kot jetika! To pa predvsem zato, ker revmatizem človeku življenja ne skrajša, ampak povzroči, da je leta in leta nezmožen za delo.

Na podlagi preiskav z modernim elektrografom, ki pokaže najmanjše poškodbe srčne mišice, vemo, da je sleherni primer akutnega sklepnega revmatizma v zvezi s poškodbami srca. Prav zato je neobhodno potrebno, da se zdravstveno skrbstvo temeljito pobruga za proučevanje revmatizma.

Pobijanje revmatizma je oteženo s tem, ker si znanost še ni povsem na jasnem, kako revmatizem nastane. Mnogi znanstveniki so mnenja, da izhaja revmatizem iz nekega skupnega ognjišča v telesu in se iz njega izteka vplivi na različna mesta, zlasti v sklepe in srčno mišico. To vplivanje se vrši od ognjišča, tako, da se raztresajo po telesu bakterije, na primer s strupenimi snovmi ali toksini. Neki znanstvenik (prof. Slauek) pravi, da je 24 odstotkov vseh primerov sklepnega revmatizma nastalo zaradi teh bakterijskih strupov. Pri tem je treba upoštevati predvsem strupena ognjišča v glavi (v zobeh, mandeljnih), pri čemer romajo strupene snovi po živcih. Drug učenjak, prof. Kaether, meni, da nastane kronični revmatizem v mnogih primerih tudi iz črevesnega ognjišča. Znano je, da so slabi zobje mnogokrat vzrok revmatizma. Tako je tozadevni znanstvenik prof. Schlick našel v kanalih korenine mrtvih zob revmatičnih ljudi, kakor tudi v mandeljnih teh bolnikov, posebnega mikrokoka, ki ga »matra za povzročitelja revmatizma. Iz mikrokokov so naredili cepivo, ki z njim cepijo v vedno večjih dozah bolnike, ki imajo kronični sklepní revmatizem. Dosedanje skušnje so pokazale, da so revmatični bolniki, ki so

v vseh vprašanjih, posebno glede posevka, gnojenja in drugih zadev. Država hoče doseči, da bi imela vsaka vas vsaj po enega takega svetovalca, ki naj bi kot izoliran kmet s svojimi nasveti vplival na vso svojo občino. Te poljedelske šole, ki spadajo k njim tudi vzorna gospodarska območja, kjer se tudi kmetice izobražujejo, so zmeraj bolj pomembne, ker je moči šele temi izoliranim ljudem anatolijskega kmeta počasi privaditi modernega načina obdelovanja zemlje in s tem postaviti turško poljedelstvo na novo podlago. Turška vlada je tudi mnenja, da bo s takimi šolami seznanila anatolijsko kmečko ljudstvo z moderno higieno.

niso mogli že nič več pregibati, postali po zdravljenju s tem cepivom spet zmožni za delo. Tozadevni poskusi se še nadaljujejo.

Splošno pa pravijo znanstveniki, da pri revmatizmu vendarle nimajo besede samo bakterijska vnetja, ampak da odloča pri tem tudi prevelika občutljivost telesa, dalje starost, prehladi in podnebeje.

Ali se revmatizem podeduje?

Jako temeljito so preiskali dedno vplivanje na revmatizem. Po teh preiskavah so dognali, da se podeduje — slično kot pri jetiki — le nagnjenje za revmatizem, ne pa revma sama. Pri revmatizmu vplivajo skupno razne infekcije, podedovane bolezni, prevelika občutljivost, razne motnje telesa, slaba prebava in podnebeje, pri čemer določa potek revmatizma eden od teh činiteljev. Sprito mnogih povzročiteljev revmatizma se mora skrb za revmatizem ozirati v vse te smeri. Poglavitno bi bilo, da bi se vsi tisti ljudje, pri katerih je dokazano, da jim je tiganje že v rodu, od mladih nog utrjevali.

Pobijanje revmatizma

V ta namen bi bilo treba odstraniti škodljive činitelje okolice kot sta mraz in mraz in vlažno in zatohlo stanovanje. Dalje bi morali biti ljudje, ki so nagnjeni k revmatizmu, večkrat preiskani, ali vsebujejo kje kako skrito ognjišče strupov, zlasti pa naj bi se preiskali mandeljni. Če se zdravljenje pravočasno začne, bo brez dvoma tudi odstranjena nevarnost revmatizma. V nekaterih deželah, tako v Nemčiji, imajo posebne posvetovalnice za revmatične bolnike, kjer jih opazujejo 3-4 dni in jih nato oddajo v bolnišnice z natančnimi navodili zdravljenja. Le tedaj, če se bolezen smotrno preganja več let, bo moči spoznati, katero zdravljenje je pravilno. Zato morajo biti tozadevne posvetovalnice zmeraj v zvezi s hišnim zdravnikom bolnika, z različnimi toplicami in delavskimi uradi. Tozadevno je treba še marsikaj urediti, vendar je dandanašnji ta zadeva že tako daleč, da znanstvo že pozna pota, ki je treba po njih hoditi v boju z revmatizmom.

Sport

Atleti skrbijo za naraščaj

V nedeljo ob 15.30 bo na igrišču Hermesa zanimivo propagandno tekmovalje lahkoatletskega naraščaja

Znano je v športu, da ne more vsakdo doseči najboljših uspehov in da je potrebno veliko vaje, poskušanja in trebljenja, predno pride lahkoatletsko društvo do krepke reprezentance. Ne gre samo za to, da se počitka atletov pridno uri, potrebna je tudi množica aktivnih, med katero se s časom uveljavijo nadarjeni. Samo na ta na-

čin je mogoče priti v lahkoatletskem športu do velikih uspehov.

Iz takšnega nagiba se je naša Lahkoatletska zveza v Ljubljani odločila, da bo priredila zdaj, ko smo na začetku sezone, dvojne propagandnih prireditve: za moške prihodnjo nedeljo, za ženske pa 30. t. m. Zveza pričakuje zlasti številno udeležbo dijaške mladine, ki se je preizkusila nedavno na mladinskih igrah. Da se oni, ki se štejejo med začetnike, ne bi ustrašili konkurence, je bilo v razpisu povedano, da ne bodo smeli nastopiti stari moštri in tudi ne oni, ki so pri letošnjih tekmovaljih dosegli prvih pet mest. Prav tako so izključeni iz tokratnega propagandnega tekmovalja vsi oni, ki so bili že prej vplisani pri Zvezi.

Dodela golovo je, da je med ljubljansko mladino precej mladih fantov, ki so nadarjeni za teke, za skoke ali za mete. Zveza jih vabi, da se udeležijo nedeljskega tekmovalja, kjer bodo imeli vse pogoje, da bodo ugotovili svojo telesno zmogljivost in morebitno nadarjenost za to ali ono panogo. Na sporedu bodo teki na 100, 300 in 1000 m, skok v višino ter skok v daljino in dva lahkoatletska meta. Prijave sprejema Lahkoatletska zveza do petka, 21. t. m., ob 18 na Bleiweisovi cesti 1-a.

Šport v kratkem

V nedeljo bodo nadaljevali v Ljubljani z domačim nogometnim prvenstvom. V II. razredu se bosta kosala Viš in Zabjak, v I. razredu pa Ljubljana in Dopelavoro t. t. Doslej vodi v zgornjem domu Ljubljana s 4 točkami, Hermes pa ima isto število točk in zaostaja le po razliki golov. Na tretjem mestu je Mars z 2 točkama, na četrtem pa Dopelavoro t. t. brez točke. V II. razredu je vrstni red naslednji: 1. Mladika 6 točk, 2. Korotan 4, 3. Viš 0, 4. Zabjak 0.

Plavanje je šport za mladino. Ze večkrat smo poročali o mladih plavalcih, ki so dosegli precej pred polnoletnostjo svetovne rekorde. To velja za nekatere Japonce, ki so dosegli olimpijske zmage kot 15 letni dečki, isto pa velja tudi za večino predstavnic vrhov ženskega plavalnega

okoliški kmetje, povečini kajzarji, zaslužijo z njimi nekaj potrebnih lir. Dasi v Ljubljani sedaj k sreči ni takšne stiske za drva in premog, ker je racioniрана količina za varčne gospodinjke kar dovoljna, vendar go spodnje prav rade segajo po teh butaričah. Največ teh drv pripeljejo kmetje z Ižanskega, pa tudi po Trški cesti jih pride precej, torej iz okolice Dobrove. — Trda drva v butaričah so povečini bukovci, trske pa so smrekove. Dobe se ga tudi borove in macesnove butarice.

Silke, razglednice in podobice Sreca Marjinega in fatimske vseh velikosti dobite v Mladinski zalozbi, Ljubljana.

Tudi naprsko sode v Ljubljani. Malo znano je, da ob primerni leži in na sončnih vrhovih uspeva v Ljubljani tudi naprška. Ze pred to vlogo so na primer pripelovali krasne naprške na vrtu Marjaničeva, sedaj pa jih splošno sode napredni vrtnarji v Ljubljani. Mestna vrtnarja je med malce pridelovalce tudi letos razdelila mnogo sadik naprške. Pred ustanovitvijo Ljubljanske pokrajine je Ljubljana dobivala večji del sveže naprške iz južnih hrvaških pokrajin in iz Banata. Sedaj pa jih dobiva iz starih italijanskih provinc.

Gledališče

Opera. Cetrtak, 20. maja, ob 18: »Madame Butterfly«. Izv. Gostovske Mafalde Favero. — Čena od 60 lir navzdol.

Petek, 21. maja: Zaprt.

Subota, 22. maja, ob 18: Vnebovzletje B. D. M. Oratorij za soli, zbor in orkester. Premiera. Red Premierski.

Opera pripravlja kot naslednjo premiero H. Sattnerja oratorij v treh delih »Assumptio« (Vnebovzletje B. D. M.). Sodelovali bodo solisti, orkester in pomožni zbor. Solisti: Heybalova, Golobova, Lipušček, Dolničar, Lupša. Dirigent A. Neffat, režiser R. Primožič, zborovodja R. Simoniti.

OTROŠKI KOTICEK

Lea Fatur

Roža in Kopriva

(Pripovedka)

Graščakinja se silno prestraši: Torej je njen mož, Rožin oče, še živ! Če pride domov, bo izvedel, kako dela s pastorko — in potem gorje njej in Koprivi! Roža bi podedovala vse, dobila imenitnega ženina, njena ljuba hči pa bi bila za deveto kolo pri hiši. Ne. To ne sme biti! In tačas ko nakazuje ljuboznivo mlademu Turku in njegovim tovarišem prenočišče, že sklepa v svojem hudobnem srcu, da se ti Turki ne smejo vrniti v Jeruzalem, potem bodo tam mislili, da so se ponesrečili med potjo in vitez Tihomil ostane v služnosti do svoje smrti.

Povabila je Turka, da ostane dlje časa pri njih in se odpočije, dokler se ne dogovorijo zaradi odkupnine. »Dosti,« je rekla, »ne morem dati, zadolžil smo se, ko je odpravljaj sebe in svoje može.«

Mladi Turek se je nekam hitro privadil v Strmigradu, hodil je po skritih hodnikih, kakor da je od nekaj tu domač. In tako je prišel do stolpa, kjer je ječala Roža. Čudno se mu je zdelo, da diši tam okoli stolpa tako nebeško lepo, kakor cvetje, ki so ga prodajali pod gradom popotnikom in so govorili, da je to cvetje iz grajskih vrtov. V tistih zanikrnih in zapuščenih vrtovih pa je rasel samo šipek in trnje.

Stok je prihajal iz stolpa. Mladi Turek udari na zaklenjena vrata in vpraša skozi linico v vratih: »Si ti tam, Roža?«

Rahlo zastoče iz globokega dna: »Sem. Kdor si — beži! — sicer gre tebi za glavo in jaz bom neusmiljeno tepen!«

Mladi Turek odgovori: »Pogum, Roža! Bliza se konec tvojega trpljenja: Tvoj oče je blizu!«

»Bodi Bog zahvaljen!« prihaja vzdih iz globine. Mladi Turek se umakne stražniku, ki čuva stolp in mu reče mimogrede: »Ta vrata so pa močno zavarovana. Takih ključavnic še na Turškem nimamo.« (Dalje.)

Športa. Skoraj vse svetovne rekorde so dosegle najboljše znanke že kot juniorke. Nedavno smo poročali o Giseli Grassovi iz Leipziga, ki je postavila nov svetovni rekord v plavanju na 100 m prsno. Zdaj, ko prihajajo o tem prvem letošnjem pomembnejšem dogodku v plavalnem svetu izrpnja poročila, beremo, da je Grassova šele 17 let stara. Za mlada dekleta, ki bi rada v plavanju kaj več dosegla, je v tem vsekakor nauk, da se morajo posvetiti treningu že v zelo zgodnjih letih.

Consolini je dosegel na atletski prireditvi v Trevisu prav dobro znamko v metanju diska 51.54 m.

V spodnještaterskem nogometnem prvenstvu so dosegli v nedeljo naslednje izide: Edlging je premagal mariborske Železničarje z 1:0, Rapid pa je gostoval v Leibnitzu in dosegel z enajstoric istega imena neodločen izid 2:2. V B-razredu je zdaj Rapid na čelu razpredelnice. — Celjski igralci rokometu so se pomerili s štajerskim prvkom iz Grada in ga premagali z 20:8. — Trboveljčani so nastopili proti nogometnemu Westonove tovarne in jih obvladali s pičlo razliko 5:4.

Drama

Cetrtak, 20. maja, ob 17: »V času oblačnosti«. Zaključena predstava za solsko mladino.

Petek, 21. maja, ob 15: »V času oblačnosti«. Zaključena predstava za solsko mladino.

Subota, 22. maja, ob 18.30: »Veliki mož«. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Nedelja, 23. maja, ob 15: »Primer dr. Hirsna«. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. — Ob 18: »Jorijeva hči«. Izven.

Naznanila

RADIO. Cetrtak, 20. maja: 7.30 Slovenska glasba — 8 Napoved časa, poročila v italijanskini — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenskini — 12.45 Operna glasba — 13 Napoved časa, poročila v italijanskini — 13.10 Poročila vrhovnega poveljstva Obo-roženih sil v slovenskini — 13.25 Prenos s Nemčijo — 14 Poročila v italijanskini — 14.10 Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Sijance, lahka glasba — 15 Poročila v slovenskini — 17 Napoved časa, Poročila v italijanskini — 17.10 Nova plošče Cetra — 19.30 Poročila v slovenskini — 19.45 Politični komentar v slovenskini — 20 Napoved časa, poročila v italijanskini — 20.20 Orkester »Armonia« vodi dirigent S. Gurini — 20.30 Koncert celista Cende Sedlbauerja, pri klavirju Marjan Lipovšek — 21.20 Koncert Adamičevega orkestra — 22 Predavanje v slovenskini — 22.10 Orkester Cetra vodi dirigent Barizza — 22.45 Poročila v italijanskini.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjin trg 5; mr. Deu-Kranjski, Cesta Ariella Rea 4, in mr. Bohine ded., Cesta 29. oktobra 31.

Poizvedovanja

Našel sem 17. maja v Vegovi ulici mož-njček s maušjim zrakom. Naslov v upravi »Slovenca«.

Protiletalska baterija, postavljena v zaščito neke ga Italij. mesta, strelja v noči na sovražna letala.

Drobna ljubljanska kronika

V veliki unifonski dvorani bo v nedeljo, 23. maja, ob 11 svečana akademija ljudsko-školske mladine v čast brezmadežnemu Srcu Marjinega. Nastopili bodo otroci z izbranim sporedom. Akademija bo ponovno izpriznila veselo in upanja polno dejstvo, da prav mladina največ doprinese k posvetitvi našega naroda svoji Kraljici. Nagradimo to mlado prizadevanje s številno udeležbo. Vstopnice so v predprodaji pri A. Štigliču, Františkanska ulica 1.

Prva ženska realna gimnazija (Poljana) bo priredila akademijo v čast brezmadežnemu Srcu Marjinega. Ta prireditve bo 28. in 30. maja popoldne v dvorani Lichtenburgovega zavoda. Na to akademijo so povalejeni vsi, ki so voljni dati priznanje prizadevanju dijakin 1. ženske realne gimnazije. Program obsega zlasti pevske točke ter izvirno dramo v treh slikah »Bili so trije otroci«. Podrobnosti bodo še objavljene.

Neopremljeno stanovanje z eno ali dvema sobama ter vsemi prtiliknami nujno potrebuje mestno županstvo za nekega domačina ter zato prosi gospodarje takih stanovanj, da ga takoj naznanijo na magistratu. Poleg tega pa mestno županstvo za nastanitev oficijelno in uradniški še vedno potrebuje več šedno opremljenih sob, zlasti v sredini mesta. Kdor koli ima kako primerno stanovanje ali sobo, naj jo takoj naznanji mestnemu odpravniku v sobi 23 v III. nadstropju magistratnega poslopja za Robbovim vodnjakom.

Po cepljenju zoper kozo bo cepljenje proti davici. Po končanem cepljenju zoper kozo se bo takoj prihodnji ponedeljek, 24. t. m., pričelo obvezno cepljenje proti davici, ki bo trajalo vse teden od 24. do 29. maja. K cepljenju morajo starši pripeljati vse na 18 mesecev stare, še ne cepljene otroke, ki bodo letos v predletku 14 dni dobili dve injekciji. Poleg teh otrok pa bodo cep-

ljeni tudi vsi oni, ki so bili lani že dvakrat cepljeni, letos še s tretjo injekcijo. Otroci, ki prvih dveh injekcij še niso dobili, ne smejo takoj dobiti tretje injekcije, ker bi bila za še ne cepljene premočna in bi lahko povzročila težje neprilichnosti. Zato starše opozarjamo, naj pri cepljenju natančno ločijo otroke, ki bodo letos prvi cepljeni, in otroke, ki so že lani dobili dve injekciji. Samo ti zadnji, že lani dvakrat cepljeni otroci, dobe letos še tretjo injekcijo. Mestni fizikat vodi o cepljenih strogo evidenco in je pripravljen dati potrebna pojasnila.

Žene in matere-vgolitellice. Sv. Cecilija vam daje zgled, kako boste reševale svoj narod iz modernih zablod in ga vrnile Kristusu in Mariji. Dekliška zborovska igra »Sv. Cecilija«, ki jo je napisal veliki flamski režiser Joseph Boon C. S. S. R. in ki jo bodo prihodnji ponedeljek in sredo uprizarili v františkanski dvorani, vas bo navdušila in potrdila v vašem hotenju in prizadevanju. Ube predstavi sta posebej vam namenjeni. Vstopnice so v predprodaji pri Štigliču, Františkanska ulica 1.

Andrej Verecso je kmet — video, ki v Paul Claudelovi drami »Oznanjenje Marjine« odhaja v Jeruzalem kot človek, ki je na tem svetu že vasa začne poravnati in bode zdaj tja, kjer služi, da bo našel mir in pokoj, ki ga v zbežani in razvlejeni krščanski Evropi več ne najde. Svetla je misel, ki ga vodi na daljso in nevarnostno polno pot: da poklekne na zemljo, kjer je lakrval Jezus in da položi svojo roko v kotanje od križa. Tako se hoče na večer svojega življenja odpovedati vsemu po svetemu, da bo mogel služiti samo Bogu in biti ubogljiv kamen v zgradbi njegove Cerkve. — Predstava tega svetovno znanega misterija bodo od 23. do 30. maja v františkanski dvorani. Živo opozarjamo na-

nje vso našo javnost. Vstopnice so v predprodaji pri Štigliču, Františkanska 1.

Dijaki inje 3. in 4. razredov gimnazije ter 4. razredov meščanske šole prijavite se za posebne instrukcije v predmetih za malo maturo. Ločeni oddelki po šolah in razredih. Učni honorar nizek. Poučujejo profesorji, strokovnjaki. Vpisovanje še na dan, in formacije in prijave dnevo dopolnijo od 9-12 popoldne od 4-6: Specialne strokovne instrukcije za gimnazije in meščanske šole. Mousolinjev (Kongresni) trg 2, II. nadstropje. Središče mestal

Dijake zavode opozarjamo na predstavo največje katoliške drame Paul Claudelovega »Oznanjenje Marjinega«, ki se bodo začele v nedeljo, 23. maja, v františkanski dvorani in bodo skoz vse prihodnji teden. Nabavite si vstopnice v predprodaji pri Štigliču, Františkanska ulica 1.

Knjižica »Marjino Sreco« prav dobro služi v pripravo na skupno posvetitve. Dobil se v knjižarnah in trafikah. Cena 1 lira.

Mnogo so nasadili sončnice. Lani in letos je bilo že objavljeno več notic in član-kov o sajenju sončnic, ki so zelo koristne in iz njih semena pridelujejo dobro olje. Letos so mnogi v mestu kakor tudi v bližini okolici nasadili na primernih prostori-ih izredno mnogo sončnic. Nekateri so izrabili vsak kosček zemlje, zlasti pa prostore ob barjanskih jarkih, ki so bili apomladni očiščeni. Ob Velikem Galjevcu, ki dele mlom delavske kolonije Galjevice, so se tam nametali velike raznege blata, ko so čistili siicer nedolžni potoki. Blato so nametali ob regovih. Sedaj so nekateri posabili priliko, da so tam nasadili sončnice, ki bodo dobro uspevale.

Drva v butaričah. Okoliški kmetje so sedaj zopet pričeli dovažati mesta drva v butaričah. So to po vseini ostanki posevkanih dreves in pa moške trske za podkurjenje, torej drobna drva, ki niso racioni-rana in so v svobodni prodaji. Cene tem dvom so kolikor toliko zmerne in revni

S. S. VAN DINE:

73

Umorjeni Kanarček

Pristopil je k prijatelju, jaz pa sem se postavil za njegov hrbitel in gledal preko njegove rame. Videti je bilo, kot da je vse v najlepšem redu in igla je bila skoraj na koncu plošče; slišalo se je še vedno samo rahlo drsanje.

Markham je iztegnil roke, da bi privzdignil pokrov spodnjega dela gramofona, toda preden je mogel to storiti, so zadoneli v malem stanovanju grozni kriki, katerim sta sledila dva klica na pomoč. Ves sem vztrepetal in najezili so se mi lasje.

Po kratki tišini, medtem ko smo ostali brez besed, je isti ženski glas dejal glasno in razločno: »Ne, nič ni... Žal mi je... vse je v redu... pojdite domov in ne delajte si skrbi.«

Igla je dospela do konca plošče. Zaslišal se je kratek pok in plošča je obstala. Strahotno tišina, ki je zavladala po tem, je pretrgal Van-cejev smeh.

»Glej prijatelj, koliko so vredni vsi tvoji nepopisni dokazi!«

Brezbržno se je vrnil v sprejemnico.

Nekdo je potrkal na vrata, ki se odprla in policist, ki je stražil v veži, je ves prestrašen pogledal v predsobo.

»Nič, nič!« je z nizkim glasom vzkliknil Markham. »Če vas bom potreboval, vas že pokličem.«

Vance je sedel na divan in si prižgal cigareto. Pretegnil se je kakor človek, ki je po napornem delu potreben, da se temeljito odpočije.

»Markham, zdi se mi, da smo bili pravi otročaji! Ta alibi je bil zares neizpodbiten. Bili smo pravi osli!«

Markham je še vedno kakor v sanjah stal poleg gramofona. Šele čez nekaj časa se je vrnil v sprejemnico in se zgrudil v naslanjač.

»Tvoja dragocena dejstva, kaj ne?« je nadaljeval Vance. »Odvzemi jim njihovo lepo znanost in povej mi, kaj še ostane!... Spotswoode je pripravil gramofonsko ploščo... Stvar je popolnoma preprosta. Vsako lahko danes to stori!...«

»Da. Pripovedoval mi je, da ima doma v Long Islandu majhno mehanično delavnico, kar tako za zabavo...«

»Prav za prav za to nikakor ni potreboval mehanične delavnice. Toda ta mu je brez dvoma delo olajšala. Glas na plošči je njegov, v falzetu... Boljši od ženskega, ker je močnejši in bolj jasn. Kar se tiče napisa, ga je od straniš in kake druge plošče in ga priljeplil na svojo. Tisti usodni večer je prinesel dekletu nekaj plošč, med katerimi je bila tudi ta. Ko sta se vrnila iz gledališča je izvršil svoj zločin, nato je razmetal vso opremo v obeh sobah, da bi preslepil policijo, ki bi domnevala, da gre za roparski umor... Ko je končal svoje delo, je položil ploščo na gramofon, katerega je navil in spravil v tek, nato pa odšel. Pokril je gramofon s prtom in postavil nanj vazo, da bi bilo videti, kakor da gramofon že dolgo ni bil rabljen. In res ga nihče ni pogledal... Kdo neki bi se zmenil zanj?... Naročil je Jessupu

naj pokliče avtotaksi. Vse je bilo popolnoma naravno... Med tem, ko je čakal na avtotaksi, so se zaslišali prvi kriki; gotovo jih je bilo dobro slišati, ker je bilo ponoči... Ker je glas prihajal skozi vrata, ni bilo mogoče razločiti, da ta glas prihaja iz gramofona... Pogled, zvočnik je obrnjen proti vratom.«

»A kako neki je mogel uravnati svoja vprašanja po odgovorih na plošči?«

»Stvar je čisto preprosta. Če se spominjaš, nam je Jessup dejal, da je Spotswoode bil pri telefonski centrali, ko so se zaslišali prvi kriki. Njegov pogled je bil brez dvoma uprt na zapestno uro... Ko je zaslišal krike, je hitro preračunal čas do drugega odgovora in je stal vprašanje prav v času, da je odgovor prišel v pravem trenutku... Vse je bilo dobro pripravljeno in preizkušeno v njegovi delavnici... Stvar je satansko preprosta in v praksi lahko izvedljiva... Plošča je velika in preteči mora najmanj pet minut, da dospe do konca. Ker je krike postavil čisto na konec, je imel dovolj časa, da je odšel iz stanovanja in naročil telefonistu, da mu pokliče avtotaksi. Ko je ta dospel, se je nemudoma odpravil v klub, kjer je igral poker s sodnikom Redfernom do treh zjutraj. Če bi ne bil našel sodnika, bi bil brez dvoma poiskal koga drugega, ki bi ga opazil in tako potrdil njegov alibi.«

»Moj Bog! Nikakor se ne čudim, da me je neprestano nadlegoval s prošnjo, da bi rad videl še enkrat dekletovo stanovanje... Mislil na to proketo ploščo ga je brez dvoma mučila dan in noč.«

»Zdi se mi, da bi se mu bilo posrečilo odnesti jo, kakor hitro bi odstranili policista, če

bi je jaz ne bil odkril. Bila je zanj velika nesreča, da se ni mogel vrniti semkaj. Mislim pa, da mu to ni delalo prevelikih preglavic. Kakor hitro bi prišla dekletova teta, bi šel k njej in z lahkoto bi dobil ploščo nazaj. Brez dvoma je plošča predstavljala zelo nevarno karto, a Spotswoode je nenavadno dober igralec. Vsa stvar je bila čudovito pripravljena in njegova zvišaja je bila zares le slučajno odkrita.«

»Kaj pa Skeel?«

»Skeel predstavlja drugo nesrečno okolico. Bil je skrit v omari, ko sta se vrnila plesalka in Spotswoode. Videl je, kako je Spotswoode zadavil njegovo nekdanjo ljubico in razmetal vse stanovanje. Ko je morilec odšel, je prilezel iz svojega skrivališča in morda je ogledoval mrtvo deklo, ko je nenadoma zaslišal krike... Lahko si predstavlja, da je bil že ves preplašen, ko je videl zadavljeno deklo pred seboj; ko pa je zaslišal še te krike, ni prav nič čudnega, da je pozabil na vsako opreznost in se naslonil na mizo, da ne bi padel... Zaslišal je od zunaj Spotswoodejev glas in nato odgovor s plošče. To ga je popolnoma zmedlo in zdlo se mu je, da je zblaznel. Vendar pa je kmalu vse uganil. Nikakega dvoma ni, da je morilec poznal. Gotovo je poznal vse Kanarčkove oboževalce. Tu se mu je nenadoma ponudila prilika, da bo enega izmed njih izsiljeval. Gotovo se je že veselil, kako se mu bo dobro godilo. Spotswoodejev račun, ko je nekaj minut pozneje telefoniral Cleaver, mu je dejal, da dekleta ni doma. Nato pa se je spravil na delo, da bi se čim bolj neopaženo izmuznil.«

»Slovenčeva« športna posvetovalnica

Plavalni rekordi. J. Weissmüller že davno ni več rekorder v prostem slogu, čeprav se ga še spominja ves plavalni svet. Svoj višek je dosegel pred dvajsetimi leti, ko je bil v crawlu neprekosljiv, pozneje pa smo ga videli samo še v filmu, ko je igral Tarzana ter nastopal »na platnu« kot izvrsten plavalec. Svoječasno so prevladovali v moškem in ženskem plavanju Amerikanci, ki so dosegli z Weissmüllerjem svoj višek, dandanes pa srečujemo med svetovnimi prvaki tudi Japonce, med ženskami pa predstavnice Danske in Nizozemske. Lestvica moških rekordov v plavanju je tale: 100 m prosto Fick, Amerika 56,4 sek. (l. 1936); 400 m prosto Medica, Amerika 4 min. 38,7 sek. (l. 1943); 1500 m prosto Amano, Japonska 18 min. 58,8 sek. (l. 1938); 100 m hrbtno Klefer, Amerika 1 min. 4,7 sek. (l. 1940); 200 m prsno Kasley, Amerika 2 min. 37,2 sek. (l. 1936); 4x200 m prosto Japonska štafeta 3 min. 51,5 sek. (l. 1936). S tem sem vam tudi odgovoril na vprašanje, katere proge so v plavalnem športu najvažnejše. (M. R.)

Olimpijski obrednik. Vprašujete, kaj predpisuje olimpijski obrednik za otvoritev iger in kdo teče z baklo v areno. Obrednik otvoritve, ki ga je sestavil Pierre de Coubertin, predpisuje zaprisego ter mimohod tekmovalcev, dvigavanje olimpijske zastave na jabor, streljanje s topi, zažigjanje ognja na maratonskem stolpu ter spuščanje golobov. Mimo tega pa je dovoljeno, da doda vsakokratni prireditelj olimpijskih iger k otvoritvenim svečanostim tudi kaj svojega ali izvirnega. Kakor znano, so priredili pred začetkom zadnje olimpijade veliko mednarodno štafeto, pri kateri so nosili goreče bakle od Olimpije v Gr-

čiji prek balkanskih držav in Srednje Evrope v Berlin. Zamisel za to je dal ravnatelj mednarodnega olimpijskega instituta dr. Diem. Baklo k žrtveniku pod maratonskim stolpom je nosil neznan tekmovalec, ki ga je določil prireditelj. — Da vam odgovorim še na drugo vprašanje: fiskele tablice predvidevajo v skoku v višino najvišjo znamko 2 m 8 cm, za kar priznavajo polno število točk, to je 1150; 148 cm pomeni 443 točk, 149 cm pa že 452 točk. (K. D.)

Uspeh Triestine. — Na kvalifikacijski tekmi za obstanek v I. razredu italijanskega nogometnega prvenstva je Triestina premagala Bari s 3:2 (2:1). (L. S.)

Dihanje pri plavanju crawl. O tem sem že pisal lansko leto, ste pa najbrž prezrli. Nikakor ne gre za kaj nerazumljivega ali težkega, stvar je zelo enostavna: pri plavanju crawl se telo komaj vidno suče ali vali okrog dolžinske osi telesa; skladno s tem se vrši tudi dihanje, in sicer tako, da vdihnemo navadno v trenutku, ko je leva rama v višjem položaju nad vodo od desne, v naslednjem hipu pa pridemo z obrazom v vodo in izdihnemo. To zahteva seveda veliko vaj; potrebno je, da se vadite v dihanju posebej, n. pr. doma pri skledi vode ali pa leže v vodi. Navodila za to boste našli v plavalnem učbeniku (Crawl, prsno in hrbtno plavanje, st. 28.). — (A. K.)

Olimpijske kolajne pri nas. Radi bi vedeli, če se je že kdaj zgodilo, da bi slovenski tekmovalci zmagali na olimpijskih iger. Seveda se je to že zgodilo, čeprav ne na zadnjih olimpijskih iger v Berlinu in tudi ne na predzadnjih v Los Angelesu. Na kratko povedano: naši tekmovalci so dosegli v oročni telovadbi na olimpijskih iger 3 zlate kolajne, 2 srebrni in 10 bronastih. Najuspešnejši med njimi je bil Leon Štukelj, ki je dosegel na olimpijskih iger v Parizu l. 1924. splošno prvenstvo v celokupni oceni in posebej še v telovadbi na drogu. (D. J.)

Z mladinskega tekmovalstva. Pišete, da so dosegli zadnjič na mladinskem tekmovalstvu v skoku v višino 1,45 m in vprašujete, koliko točk po finskih tablicah pomeni omenjeni izid. Skok v višino 1,45 m je vreden 414 točk. Uspeha 10,2 sek. v teku na 80 m, ki so ga postavili ob isti priložnosti pa ne morem spremeniti v točke, ker predvidevajo tabele samo čase na 60 in na 100 m. Vsekakor pa je uspeh za 16-letnega dijaka prav dober. (L. L.)

Trajanje nogometne igre. Kaj pravijo pravila o trajanju nogometne igre in o nadoknadi izgubljenega časa? Igra se deli, če ni drugače dogovorjeno, v dva polčasa po 45 minut. Po vsakem polčasu nadomesti sodnik tisti čas, ki je bil po njegovem mnenju izgubljen zaradi nezgode ali kakšnega drugega vzroka. Sodnik mora podaljšati vsak polčas za izvedbo kazenskega udarca, ki je bil povzročen še v normalnem času. Petminutni odmor med polčasi sme biti podaljšan samo s sodnikovim dovoljenjem. (K. T.)

Primerjava dveh izidov. Radi bi vedeli, kateri od uspehov v lahki atletiki je boljši: 1,45 m v skoku v višino ali 5,20 v skoku v daljino? Po ključu, ki ga nam nudijo fiskele tablice, ugotovimo, da znaša uspeh v skoku v daljino 383 točk, oni v skoku v višino pa 414 in je torej slednji boljši.

govarjate s svojo glavo zanje,« reče veliki dvorjanik vojakom.

Vojaki lksos, divjega obraza in dobro obo-roženi, si niso dali dvakrat reči, ampak so takoj obstopili brate. Ruben vpraša:

»Zakaj to?«

»Še enkrat vprašajte, zločinci!« reče veliki dvorjanik s trdim glasom.

»Ne čutimo se v ničemer krive!« ugovar-jajo užaljeni brate in izahar pravi Benjaminu: »Saj smo ti pravili. On ni mož, ki bi se mu moglo zaupati.«

»Tihol! ukaže veliki dvorjanik surovo.

»Ali bi mogli izvedeti, česa nas dolžiš?« vpraša Ruben.

»Zločinci! Zakaj ste se pokazali do Zafnat-panea, našega ljubljenežnega podkralja in rešitelja Egipta, tako nehvaležne?«

»Mi?« ugovarjajo bratje in Ruben reče:

»Mi mu nismo nič slabega storili.«

»Saj smo mu tako hvaležni,« razlaga Juda.

»In jaz ga ljubim,« pristavi Benjamin.

»Razgovarjali smo se o njem s hvaležno pohvalo,« reče Juda.

»Podkralj ne potrebuje vaše pohvale, niti vaše ljubezni. Njemu bi zadostovalo, da bi ga ne bili okradli.«

Te besede so ogupnile brate. Oni tatovi? Prestrašeni so se spogledovali; vsak je hotel nekako vprašati drugega; in vsi so ugovarjali:

»Mi tatovi? Ne, ne!«

»Mi smo pošteni in ne prenesemo take sramote,« vikne Ruben v imenu vseh.

Majordom se smeje. Toda njegov smeh je bil prezirljiv.

Mali oglasi

Službe

Dolbe:

Služkinja

dohi takoj stalno mesto. Javornik, Wolfova 12.

Postrožnico

sprejem. — Javornik, Wolfova 12.

Dekle za vsa hišna dela

in dvočlano družino. — Naslov v upravi »Slo-« pod št. 3366.

Stanovanja

Jstejo:

Stanovanje

dvo- ali trisobno v centru mesta ali v bližini tramvaja, isčem za takoj. Ponudbe na upravo »Slo-« pod »Dobro plač-« 3349.

Stanovanje

dveh do treh sob, isčem za takoj ali pozneje. Ponudbe pod »Lepo stano-« vanje 3369 na upravo »Slovenca«.

Oglašujte v edino uspešnem dnevni-ku »Slovenca«!

Živali

Psa čuvaja

enega ali dva, dobra, huda, kupimo. Ponudbe na usnjarno J. Lavrič, Ljubljana, Cankarjevo na-brežje 1.

Sobe

Jstejo:

Dve prazni sobi

isčem. Ponudbe na upr. »Slovenca« pod »Prazni sobi 3381«.

Prazno sobo

eventuelno s souporabo kuhinje, isčem za takoj. Ponudbe pod »Velika soba 3370« na upravo »Slo-« venca«.

Kolesa

Več bicikljev

damskih in moških, naj-boljših znamk prodamo zelo ugodno. Gasogeno-Merkur, Puharjeva 6.

Avto-motor

Motorno trikolico

za 1000 kg nosilnosti, v najboljšem stanju, prodam. Gasogeno - Merkur, Puharjeva 6.

Kupimo

Stara motorna kolesa

in avtomobile, kupimo. Plačamo zelo dobro. — Gasogeno-Merkur, Puharjeva 6.

DARMOL
Il miglior lassativo
najboljše odvajalno sredstvo

Plačamo zelo dobro

za stare bicikle, biciklj-gume, motorna kolesa ter gume za motorna kolesa. Gasogeno-Merkur, Puharjeva 6.

Slamo prodaja

GOSPODARSKA ZVEZA. Bleiweisova cesta št. 29.

Moško obleko

temnomodro, ponošeno, za srednjo postavno, prodam za 320 lit. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 3367

Prodamo

Brezove melle, držaje

za lopate, motike in ome-la dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29 in Maistrova 10.

Seno

Zadnja partija prispela. Gospodarska zveza, Bleiweisova 29.

Denar

Vse denarne in

trgovske posle

izvršim hitro in točno. Obrnite se na

RUDOLF ZORE

Gledališka ul. 12. Tel. 38-10

Naš predobri mož, oče, brat, stric in svak, gospod

dr. Ivan Širko

svetnik deželnega sodišča in predstojnik okrajnega sodišča v Metliki

je nenadoma umrl v ljubljanski bolnišnici. — Pogreb bo v četrtek, 20. maja 1943, izpred domače hiše na pokopališče pri Sv. Roku v Metliki, ob 5 popoldne.

Bog daj duši lahko!

Metlika, dne 18. maja 1943.

Rodbini: Širkova, Ganglova

ČAŠA EGIPTOVSKEGA PODKRALJA

U. Mion 34

»Kaj te to vznemirja?« vpraša Levi starej-šega brata.

»Ne malo. Ne bi rad...«

»On nam maha, naj počakamo,« reče Be-njamin.

»Ubogajmo!« pripomni Ruben.

»Ali naj ustavimo?« vpraša Juda.

»Da.«

»Njihovi nameni mi niso všeč.«

»Tudi meni ne. Toda kaj se je zgodilo? Naši osli so tako počasni. Gotovo nas dohite.

Morda se pa motimo; njihovi nameni so miro-ljubni. Počakajmo!«

Od Mokatema so šli peš, ker je bil tu vzpon. Ustavili so osle.

»Imam neko slutnjo,« reče Juda.

»Nikoli nisem zaupal Zafnatpaneu,« dostavi Dan.

»Kaj pa, ako bo mesto samega Simeona pri-jel vse in vrgel v ječo.«

»Nima vzroka.«

»Ta rod ne išče vzrokov. Stori, kar hoče.«

»Ne govorite slabo o podkralju. Ta mož nam želi dobro in nas je obdaril,« reče Benja-min toplo.

»Preveč ga braniš,« ga zavrne Juda.

»Čutim ljubezen do njega.«

Vojaki so naše došli.

»Obstopite jih! Nihče ne sme zbežati! Od-

Za ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarč

Izdajatelj: inž. Jože Sodja

Urednik: Viktor Centič